



Fakulta zemědělská  
a technologická  
Faculty of Agriculture  
and Technology

Jihočeská univerzita  
v Českých Budějovicích  
University of South Bohemia  
in České Budějovice

# JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH FAKULTA ZEMĚDĚLSKÁ A TECHNOLOGICKÁ

Katedra agroekosystémů

## Bakalářská práce

Ekonomická efektivnost konverze farmy na ekologický způsob  
hospodaření

Autorka práce: Kateřina Kotrbová

Vedoucí práce: doc. Ing. Jan Moudrý, Ph.D.

Konzultant práce: prof. Ing. Jan Moudrý, CSc.

České Budějovice  
2023

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem autorem této kvalifikační práce a že jsem ji vypracoval(a) pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

V Českých Budějovicích dne .....

.....

Podpis

## **Abstrakt**

Tato práce se zabývá rodinnou farmou v Jihočeském kraji. Vyhodnocuje aktuální stav hospodaření na statku v konvenčním zemědělství. Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení, zda se podniku vyplatí konverze do ekologického zemědělství. Dle uvedených podkladů od majitele farmy a informací o dotačních titulech do budoucích let bylo vyhodnoceno, že tato rodinná farma je schopna prosperovat v ekologickém zemědělství.

Teoretická část práce obsahuje informace o historii ekologického zemědělství v ČR, hlavních cílech ekologického zemědělství, legislativě, kontrole, certifikaci a také o státní podpoře ekologického zemědělství.

Druhá část práce charakterizuje okolí podniku, minulý i současný stav farmy, u které se pojednává o struktuře rostlinné a živočišné výroby, bilanci krmiv, propočet a vyhodnocení údajů.

Poslední část se zabývá vyhodnocenými údaji a zhodnocuje je do konečných výsledků. Je navrženo několik možností, se kterými podnik po konverzi může pracovat a více se specializovat dle odbytu.

**Klíčová slova:** Ekologické zemědělství, konvenční zemědělství, konverze, dotace, skot BTPM

## **Abstract**

This thesis deals with a family farm in the South Bohemian region, evaluating the current state of management on the farm in conventional agriculture. The aim of the bachelor's thesis was to evaluate whether the conversion to organic farming is worthwhile for the company. According to the mentioned documents from the owner of the farm and obtaining information about subsidy titles for future years, it was evaluated that this family farm is able to prosper in organic farming.

The theoretical part of the work contains information about the history of organic farming in the Czech Republic, the main goals of organic farming, legislation, control, certification and also about state support for organic farming.

The second part of the work characterizes the surroundings of the enterprise, the past and present state of the farm, which deals with the structure of plant and animal production, feed balance, calculation and evaluation of data.

The last part deals with the evaluated data and evaluates them into final results. Several options are proposed with which the company can work after conversion and become more specialized according to sales.

**Keywords:** Organic farming, conventional farming, conversion, subsidies, BTPM cattle

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému školiteli doc. Ing. Janu Moudrému, Ph.D., za ochotu, odborné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat prof. Ing. Janu Moudrému, CSc. za trpělivost, odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

## Obsah

1	Úvod.....	8
2	Literární rešerše.....	9
2.1	Konvenční zemědělství .....	9
2.1.1	Chov dojnic .....	9
2.2	Ekologické zemědělství.....	10
2.2.1	Cíle a principy .....	12
2.2.2	Vývoj v ČR .....	12
2.2.3	Právní opory v EZ .....	14
2.2.4	Pěstování rostlin.....	15
2.2.5	Chov hospodářských zvířat.....	15
2.2.6	Registrace EZ .....	15
2.3	Přechodné období .....	16
2.3.1	Projektování přechodu .....	17
2.3.2	Rostliny a rostlinné produkty .....	17
2.4	Zatravnění.....	18
2.4.1	Trvalé travní porosty .....	18
2.4.2	Hospodářská zvířata a živočišné produkty.....	19
2.5	Chov skotu bez tržní produkce mléka .....	19
2.5.1	Ekonomické dopady.....	20
2.6	Dotační podpora .....	20
2.6.1	Dotační tituly v roce 2022.....	22
2.6.2	Dotační tituly pro rok 2023–2027 .....	27
2.6.3	Enviromentální opatření od roku 2023 .....	30
3	Cíl práce .....	33
3.1	Výzkumná otázka .....	33

4	Metodika .....	34
5	Vlastní práce.....	35
5.1	Charakteristika oblasti .....	35
5.2	Charakteristika půdy.....	35
5.3	Podnebí.....	37
5.4	Fauna .....	37
5.5	Flóra.....	38
5.6	Charakteristika farmy .....	38
5.6.1	Skot a technologie chovu .....	39
5.6.2	Historie.....	40
5.6.3	Rostlinná produkce.....	41
5.6.4	Živočišná výroba.....	43
5.6.5	Hospodaření a kalkulace .....	44
6	Výsledky a diskuze .....	52
7	Závěr .....	54
8	Přehled použité literatury .....	55
	Seznam obrázků .....	62
	Seznam tabulek .....	63
	Seznam grafů.....	64
	Seznam zkratk .....	65

---

# 1 Úvod

Zemědělství je cílevědomá činnost prováděná v krajině člověkem už mnoho tisíc let. V minulosti určovalo směr vývoje generací. Zajišťuje lidem obživu, krmivo a mnoho dalších hodnotných produktů živočišné i rostlinné výroby. Utváří specifické krajinné rázy a z pohledu agroekosystému je nejvýznamnější mimoprodukční funkcí péče o veřejné statky, ale i funkce kulturní, sociální aj. Má nepředstavitelný význam pro lidstvo, zeměkouli, životní prostředí a stav krajiny.

V souvislosti s přístupy ke krajině a péči o půdu se dělí na systémy hospodaření na konvenční a alternativní. Nejvýznamnějším alternativním směrem je směr ekologického zemědělství (EZ).

Intenzivní konvenční hospodaření v dnešní době zemědělsky využívá velkou část ploch. Skoro polovina zemědělské půdy v České republice (ČR) je ohrožena erozí, což značí nesprávný a neudržitelný směr. V posledních šedesáti letech mělo zničující důsledky pro českou krajinu. Jeho zaměřením na ekonomický výnos bez ohledu na životní prostředí a podmínky vzniklo to, že půda je zhutnělá, vodní zdroje jsou znečištěné a půdní bloky byly rozorány a tím i zničena řada významných krajinných prvků.

Ekologické zemědělství je šetrnější, udržitelnější a bezpečnější forma hospodaření, z pohledu dopadů na životní prostředí a kvalitu potravin. Jeho vývin v ČR započal v devadesátých letech minulého století. Toto zemědělský systém má přísná pravidla respektující životní prostředí, pohodu zvířat a dobře naplňuje zásady trvale udržitelného rozvoje. Velké množství zemědělců přechází na tento způsob hospodaření s vidinou nového udržitelnějšího systému i přes jistá ekonomická znevýhodnění. V ekologickém zemědělství v České republice převažuje hospodaření na trvalých travních porostech v horských a podhorských oblastech na chov skotu bez tržní produkce mléka a péči o krajinu.

Tato práce je zaměřena na konverzi vybrané rodinné farmy konvenčního zaměření na ekologické hospodaření z pohledu ekonomické stability v daných podmínkách. Zabývá se posouzením ekonomických příjmů farmy v konvenčním a poté i v ekologickém zemědělství při nynějších podmínkách a stavu farmy.

Cílem práce bylo zjistit a vyhodnotit, zda by byl podnik v jeho podmínkách schopen prosperovat z hlediska dotací v ekologickém zemědělství. Na základě zjištěných výsledků bylo usouzeno, že rodinná farma je schopna v ekologickém zemědělství prosperovat.



---

## 2 Literární rešerše

### 2.1 Konvenční zemědělství

Konvenční zemědělství (KONV) hojně využívá všechny vstupy a je založeno na intenzifikaci (Blom-Zandstra, 2012). Nedostatečně se zabývá změnami v životním prostředí. U nás toto zemědělství převažovalo až do devadesátých let i v málo příznivých oblastech. (Diviš at al., 2010). Cílem tohoto typu hospodaření je maximální produkce a zisk. Nutnost uspokojit velkou poptávku po potravinách vede k intenzivnějšímu obdělávání půdy (Cristache et al., 2018). Produkce se změnami půdních vlastností stává závislou na vstupech. Zemědělství není udržitelné kvůli této silné vazbě, protože přírodní zdroje, na které je odkázáno, jsou v určitém časovém horizontu vyčerpatelné a neobnovitelné. Na těchto externích zdrojích jsou zemědělci i regiony zranitelní a nestabilní na trhu spolu se zvyšováním cen (Urban, Šarapatka et al., 2003). Využívají se zde výsledky vědeckého výzkumu k ochraně rostlin, v jejich výživě, ve šlechtění zvířat a plodin. Cíle výzkumu jsou co největší automatizace celého zemědělství. To má ale negativní vliv na zaměstnanost v zemědělství (Redlichová et al., 2014).

Od 1.1. 2009 platí v ČR pro všechny zemědělce kontrola podmíněnosti. Podmiňuje čerpání dotací dodržováním požadavků a standardů udržování půdy v Dobrém zemědělském a environmentálním stavu (GAEC), dodržováním povinných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a zdraví rostlin, dobrých životních podmínek zvířat a minimálních požadavků v rámci agroenvironmentálních opatření. Dodržováním se vyloučí negativní dopady zemědělství na krajinu a životní prostředí i u běžných zemědělců (Kotoučková, 2010).

#### 2.1.1 Chov dojnic

Význam chovu má produkční a mimo produkční funkce. Produkční funkce jsou hlavně zaměřeny na výrobu mléka a masa. Mimoprodukční funkce zahrnují tvoření biodiverzity a utváření krajiny skotem. K chovu dojnic patří i pracovní příležitosti a stálé příjmy v průběhu roku.

Nejvýznamnější mléčná plemena jsou Holštýnský skot, Jersey, Ayshire, Guernsey, Montbéliarde a Brown Swiss

Technologie ustájení má vliv na vyšší výnosy a nižší možnost zranění. Dělí se na volné ustájení, vazné ustájení (které je v této době již překonaný technologický systém) a kombinovaná ustájení, jež jsou jakýmsi přechodem mezi vazným a volným ustájením. Nejvíce

---

využívané je ustájení ve volné boxové stáji, kde se nacházejí stlané boxové lože. Dle uvážení podnikatele jsou k dispozici lehárny s vysokou podestýlkou či naopak bezstelivové lože pro vzdušné stáje a další (Anonym).

## 2.2 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství se před rokem 1990 nazývalo alternativní či organické. Při vzniku ekologického hospodaření se praktikovaly metody, které poškozovaly přírodu, snižovaly kvalitu potravin, špatně zacházely s chovanými zvířaty, ohrožovaly sociální jistoty a zdraví populace (Šarapatka, 2010).

Ekologické zemědělství dbá na hospodaření šetrné, bez látek a postupů zatěžující životní prostředí. Je to hospodaření v souladu s přírodou a s co nejmenší závislostí na vnějších vstupech do procesů hospodaření (Abando a Rohner-Thielen, 2007). Je to hospodářský přístup, který zdůrazňuje cíle dobrých životních podmínek zvířat, kvality a zdraví potravin, udržitelného využívání zdrojů a cílů sociální spravedlnosti (Lampkin, 1990). Dle požadavků právních předpisů ekologické zemědělství dbá na etologické a fyziologické potřeby chovaných hospodářských zvířat. (Moudrý et al., 2007).

Ekologické zemědělství zvyšuje přírodní diverzitu. Na plochách orné půdy, trvalých travních porostech, okrajích polí a v okolních biotopech je větší biodiverzita v ekologickém zemědělství než v konvenčním. Taktéž se pěstuje větší množství různých rostlin na jednotlivých polích či v jednotlivých oblastech (Červená, V., Dyrťová, K. 2006). Díky pestrosti přírodních biotopů, prostředí nabízí místa pro rozmnožování, potravní nabídku atd. Jde o systém, který více respektuje ochranu přírody a krajiny (Pimentel et al., 2005). Klíčovou roli v ekologickém zemědělství hraje půda, péče o ni je důležitým prvkem rostlinné produkce.

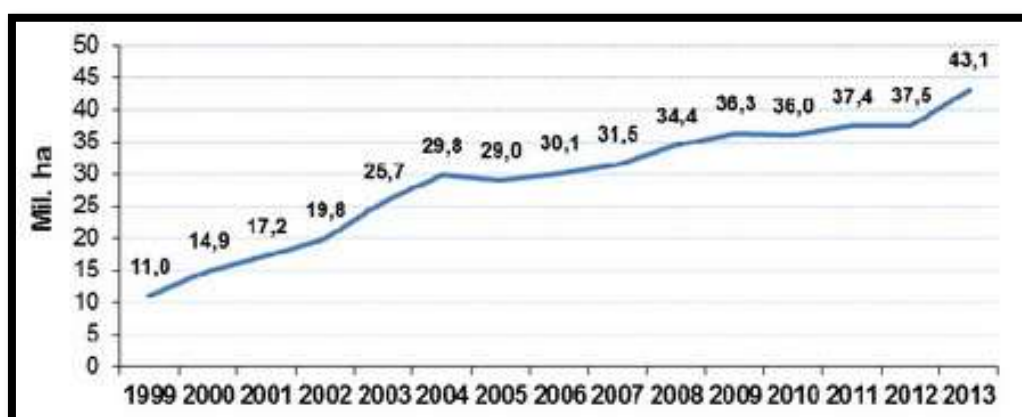
Na ekologicky obhospodařovaných plochách bývá zaznamenáván vyšší obsah organické hmoty v půdě ve srovnání s plochami konvenčními. Také je zde vyšší biologická aktivita. Díky šetrnějšímu obdělávání mají tyto plochy také vyšší potenciál k ochraně půdy před erozí (Leifeld et al., 2009). Ekologické hospodaření se od konvenčního liší v ochraně proti škůdcům, ve střídání plodin a v používání organických hnojiv (Elmaz et al., 2004).

Ekologické zemědělství je uznávaná metoda definovaná v České republice zákonem č. 242/2000 sb. Ekologičtí zemědělci mohou své výrobky značit jako EKO nebo BIO. Toto šetrné hospodaření je nutné kompenzovat dotacemi. Tuto možnost hospodaření uznávají vědci, spotřebitelé, ekonomové a politici. Doporučují ji jako vzor setrvalého zemědělství pro

zachování kulturní krajiny a udržení osídlení na venkově, přestože tomu tak do nedávna ještě nebylo (Urban a Šarapatka, 2003). Produkuje potraviny s vysokou kvalitou, bez zdravotních závad a v souladu se současným udržením zdravého životního prostředí. Velký důraz klade na přirozenou úrodnost půdy, vyvážený osevní postup a omezení kontaminace půdy cizorodými látkami (Seják et al., 2008). Dle Václavíka (2006) toto hospodaření je založeno na využívání přirozených procesů, které nemusejí nahrazovat umělými vstupy. A na celostním (holistickém) přístupu, který vytváří pozitivní podmínky ovlivňující zdravotní stav dobytka či plodin (namísto léčení příznaků či problémů chemickými látkami), (Al-Obaidy, 2019).

Při přechodu z konvenčního na ekologické zemědělství je nutno vědět, že změny v půdním prostředí nastávají zhruba po 8–10 letech (Urban a Šarapatka, 2003).

Ekologicky obhospodařováno bylo v roce 2020 ve světě 75 miliónů hektarů. Vývoj rozlohy ekologicky obhospodařovaných ploch ve světě ukazuje obrázek č. 1. K roku 2020 v Evropě byla nejvíce obdělávána půda v ekologickém režimu ve Francii, Španělsku a Itálii (Wikipedie.org, 2023).

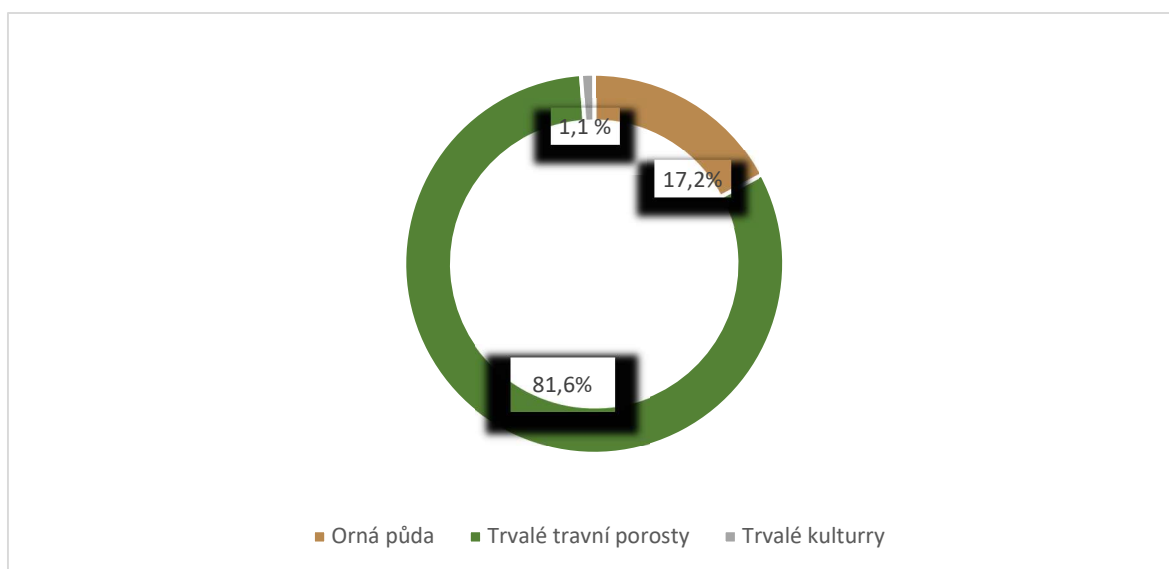


Obrázek 1: Rozloha EZ ve světě (Hrabalová, 2015)

Celková výměra ekologicky obhospodařovaných ploch k 31. 12. 2021 v ČR vzrostla na téměř 560 tis. ha. To představuje 15,7% podíl na celkové zemědělské půdě ČR. Struktura obhospodařované půdy v ekologickém zemědělství v ČR je zobrazena na grafu č.1. Ke konci daného roku hospodařilo tímto způsobem 4 794 ekofarem v ČR. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy jsou v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje. V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v EZ a dva z nich vedou dlouhodobě s největší průměrnou velikostí ekofarem (223 ha v kraji Karlovarském a 158 ha v kraji Ústeckém). V roce 2020

pracovalo na ekofarmách 9 854 pracovníků. Zájem o tento způsob hospodaření nastal zejména díky zvýšení a stabilizaci státní podpory v rámci Programu rozvoje venkova. Dalším z důvodů byla zvyšující se poptávka po biosurovinách ze strany výrobců bioproduktů a zahraničních odběratelů a v neposlední řadě i zájem spotřebitelů, vyvolaný řadou informačních kampaní státu i maloobchodních řetězců, které propagovaly biopotravinu zejména jako součást moderního a zdravého životního stylu (Hrabalová, 2021).

**Graf 1: Struktura obhospodařované půdy v EZ v ČR v roce 2020 (Hrabalová, 2021)**



### 2.2.1 Cíle a principy

Hlavní cíle ekologického zemědělství tvoří trvalé udržení úrodnosti půdy a vytváření ekologické rovnováhy. Dále ochrana genofondu, udržení či zvýšení biodiverzity a životních podmínek pro všechny. Zachování krajinných prvků a jejich přirozená souhra. Také je tvoří hospodaření s vodou, její ochrana před znečištěním a udržením v krajině. Snaha o maximální recyklaci živin a zábrana vnosu cizorodých látek do agroekosystému. A v neposlední řadě produkce kvalitních potravin a surovin (Moudrý et al., 2007).

### 2.2.2 Vývoj v ČR

Po roce 1990 se ekologické zemědělství začalo rozvíjet i v ČR. Po pětiletém přerušení byla roku 1998 obnovena státní finanční podpora, a proto tento rok nastal největší rozvoj EZ. Zatímco v roce 1990 v ČR existovaly jen tři ekofarmy, již o rok později se počet ekologicky hospodařících podniků rapidně zvýšil, a to na 132 ekofarem (Tichá, 2008).

Dotace v roce 1998 byly 48 mil. Kč a vzrostly společně s počtem ekologicky hospodařících subjektů (211–1249 hospodářů) 292 mil. Kč v roce 2004 (Moudrý et al., 2007). Vývoj ekologického zemědělství je možné sledovat v tabulce č. 1.

**Tabulka 1: Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství (Hrabalová, 2021)**

<b>Rok</b>	<b>Počet farem hospodařících v EZ</b>	<b>Celková výměra ploch v EZ (ha)</b>	<b>Podíl z celkové výměry ZPF (%)</b>	<b>Meziroční změna počtu farem v EZ (%)</b>	<b>Meziroční změna výměry ploch v EZ (%)</b>
2000	563	165 699	3,86	19	49,6
2001	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	721	235 136	5,5	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 99	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,4	11,5	7,7
2012	3 923	488 483	11,56	0,1	1,2
2013	3 926	493 896	11,7	0,1	1,1
2014	3 885	493 971	11,72	-1	0
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2016	4 243	506 070	12,03	3,1	2,3
2017	4 399	520 032	12,37	3,7	2,8
2018	4 596	538 894	12,82	4,5	3,6
2019	4 690	540 993	15,22	2	x
2020	4 665	543 252	15,28	-0,5	0,4
2021	4 794	558 124	15,71	2,8	2,7

V počtu ekologických farem vede dlouhodobě kraj Jihočeský (695 ekofarem). Výměra půdy v EZ vzrostla meziročně ve všech krajích, v absolutním vyjádření nejvíce v kraji Jihočeském, Středočeském, Ústeckém a Pardubickém (Hrabalová, 2021). Hlavním důvodem rozsáhlých výměr ekologického hospodaření v Jihočeském kraji je, že se zde nachází nejvíce málo příznivých oblastí, zejména horských a podhorských oblastí, pro které má právě ekologické zemědělství největší uplatnění. Dle uvedených dat lze říci, že Jihočeský kraj má velmi vhodné proporce pro hospodaření v ekologickém zemědělství.

---

### 2.2.3 Právní opory v EZ

Základním právním dokumentem pro ekologické zemědělství v ČR je *Zákon č. 242/2000 Sb. v účinnosti od 1. 1. 2001 o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů*. V návaznosti stanovuje podmínky hospodaření v ekologickém zemědělství a s ním související podmínky pro výrobu biopotravin, bioproduktů a ostatních produktů. Jejich osvědčování a označování. Upravuje systém pro výkon kontroly a dozoru nad dodržováním povinností tohoto zákona. Zákon provádí vyhláška Ministerstva zemědělství č. 53/2001 Sb.

Dne 28. června 2007 přišla změna v Nařízení rady EU, kdy č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů ruší Nařízení rady EU č. 2092/91. A dále dne 5. září 2008 byla ustanovena v platnost *Nařízení komise (ES) č. 889/2008* stanovující prováděcí pravidla k nařízení *Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů*, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu.

Autoritou pro ekologické zemědělství ve smyslu Nařízení rady č. 837/2007 je v ČR Ministerstvo zemědělství. Dozor nad dodržováním zásad ekologického systému hospodaření v ČR provádí kontroly na základě pověření Ministerstva zemědělství. Kontroly řeší čtyři privátní kontrolní a certifikační organizace (KEZ o.p.s., ABCert AG, Biokont CZ, s.r.o., Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.). Ověření provádějí minimálně jedenkrát ročně, a to u všech prvovýrobců a zpracovatelů biopotravin.

Pravidla EZ v ČR jsou upravena Nařízením rady č. 834/2007, Nařízením komise č. 2325/2021 a českým národním zákonem č. 242/2000 o ekologickém zemědělství. Úřední kontroly proto vykonává Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ), a to formou sloučených kontrol pro Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). Předmětem kontroly je vedení dokumentace, rostlinná a živočišná produkce. Dále pak identifikace a označování produktů EZ (Eagri.cz, 2023a).

*Zákon č. 344/2011 s účinností od 1. 1. 2012* měnící dosavadní *zákon č. 242/2000 Sb.*, o ekologickém zemědělství na základě nové evropské legislativy ekologického zemědělství, kterým je nařízení *Rady (ES) č. 2325/2021* a prováděcí nařízení *Komise (ES) č. 889/2008*. Cílem bylo zjednodušit administrativu. Například kolem registrace nových osob podnikajících v ekologickém zemědělství.

---

#### **2.2.4 Pěstování rostlin**

Dle Červenky a Kovářové (2005) je v pěstování důležité dodržovat pestrý osevní postup se zařazenými luskovinami a jetelovinami. Důraz se klade na setí protierozních plodin, jejich druhovou pestrost, střídání plodiny s malou konkurenční schopností vůči plevelům s plodinami s větší schopností konkurence a dlouhodobým vegetačním pokryvem. Je zakázáno používání syntetických přípravků, herbicidů a desikantů, minerálních hnojiv a šlechtění užitkových rostlin pomocí genových manipulací.

Půdní úrodnost zajistí šetrné hospodaření, zlepšování struktury půd, aplikování organického hnojiva a pestrý osevní postup. Před nákazou plodin jakoukoliv nemocí či škůdce je nejzásadnější prevence. Když je osevní postup jednotvárný je celý pozemek náchylnější k chorobám a parazitům. K preventivnímu opatření je nutné zařadit i mechanické operace. Dále proti škůdcům můžeme nasadit či pouze více podpořit jejich přirozené nepřátele – hmyz, ptactvo. Jiné metody na zbavení se škůdců jsou různá mechanická setřásadla, lapače, feromony či náročný, ale účinný ruční sběr.

#### **2.2.5 Chov hospodářských zvířat**

Zemědělec v ekologickém zemědělství se snaží vytvořit pro svá zvířata co nejpřirozenější životní podmínky. Tedy dostatek pohybu na čerstvém vzduchu, prostoru, ekologické krmivo či ochranu před extrémním počasím. V preventivní péči o zvířata je nižší riziko onemocnění a vyšší odolnost zvířete proti parazitům či se lépe a rychle hojí. V případě onemocnění se v ekologickém hospodaření dává přednost homeopatické a neuropatické léčbě nežli antibiotikům. Dále jsou zakázány stimulanty, hormony, přenosy embryí a chov organismů vzniklé na základě genových manipulací.

Zakázány jsou klecové, roštové a trvale vazné chovy. Jakékoliv poškozování zvířat (kupírování, zkracování zobáků) není v souladu se zákonem. U některých druhů zvířat ve vymezených případech jsou povoleny kastrace, označování či odrohování (Červenka a Kovářová, 2005).

#### **2.2.6 Registrace EZ**

Každý, kdo chce podnikat v ekologickém zemědělství, musí podstoupit registraci na Ministerstvu zemědělství a v kontrolním systému EZ. Všechny registrované subjekty jsou uveřejněny v Registru ekologických podnikatelů (Eagri.cz, 2023b). Současně s podáním žádosti registrace musí být doloženo i potvrzení o vstupní kontrole, kde nebylo zjištěno porušení

---

*zákon* č.242/2000 *Sb.* a předpisů EU. Vstupní kontrola je provedena pověřenou osobou, která je povinna ověřením provést do dvou měsíců od uzavření smlouvy o kontrolní činnosti. Ke kontrole je žadatel zavázán poskytnout data o hospodářských zařízeních, kde bude činnost provádět. Dále pak o polnostech a pozemcích, na kterých bude hospodařit a jiné. Bude-li vše v pořádku, ministerstvo vydá rozhodnutí o registraci a žadatel bude zapsán do seznamu osob podnikajících v ekologickém zemědělství.

Zrušení registrace nastane v případě vlastní písemné žádosti doručené na ministerstvo, při opakovaném porušení požadavků dané zákonem o ekologickém zemědělství a předpisy Evropské unie. Dále pak pokud subjekt nebude mít více než 30 dní smlouvu s žádnou kontrolní organizací, nebo pokud podnikatel nedostane alespoň jeden certifikát na ekologickou produkci do roka od ukončení přechodného období a jiné. Registrace osoby v EZ zanikne, pokud zemře, či došlo k převedení ekofarmy na jinou osobu. O zrušení registrace ministerstvo zemědělství informuje kontrolní organizaci (Eagri.cz, 2023b).

### **2.3 Přechodné období**

Pokud se zemědělec chce zapojit do systému ekologického hospodaření, nejprve musí projít tzv. „obdobím konverze“ nebo též přechodným obdobím (Tichá, 2008). Je stanovená doba, kdy konvenčně hospodařící zemědělec přechází na ekologické zemědělství, během které již dodržuje pravidla ekologické produkce. Rozumí se tím, že v průběhu této doby se uskutečňuje přeměna zemědělského hospodaření na ekologické zemědělství (Rantzau, 1994). Dnem doručení bezchybné žádosti o registraci na Ministerstvo zemědělství je subjekt registrován jako osoba podnikající v EZ a subjektu začíná přechodné období (Jílek, 2011) Cílem tohoto období je odstranění vlivů konvenčního hospodaření na půdu, životní prostředí a krajinu. Konverze na ekologický systém se uskutečňuje buď na všech plochách (pozemcích uvedených v plánu konverze), anebo může probíhat postupně (Lacko-Bartošová et al., 2005).

Bernath (1990) říká, že ekologické zemědělství lze doporučit především do horských a podhorských oblastí, a to proto, že se zde nacházejí nepříznivé agroekologické podmínky. Dále je hospodaření vhodné v půdách s hlubším orníčním horizontem, přívětivým vodním režimem, pH okolo 5,5–7,5 a s obsahem humusu nad 1 %. Tyto půdy lépe blokují rezidua pesticidů a těžké kovy, rychleji narůstá jejich biologická aktivita. Naopak půdy poškozené emisemi nebo nevhodnou zemědělskou činností jsou nevhodné pro bioprodukci.



---

Ekologické hospodaření je vhodné do územích se zvláštním ekologickým režimem (chráněné krajinné oblasti, národní parky, pásma hygienické ochrany vodních zdrojů). Přitom je nutné respektovat předepsaný režim chráněného území. Pro konverzi by neměly být hlavní důvody ekonomické a až pak přesvědčení, že ekologická činnost je pozitivní ke vztahu k přírodě. Při rozhodování je nutné znát sám sebe, nezbytnými charakterovými vlastnostmi jsou: ochota rozumně riskovat, vytrvalost, schopnost vysokého pracovního nasazení, přizpůsobivost a organizační schopnosti (Moudrý, 2007).

### **2.3.1 Projektování přechodu**

Před zahájení konverze by podnikatel měl mít promyšlené samotné kroky přechodu. Měl by si nalézt odborného poradce, informace o samotné produkci (silné a slabé stránky), absolvovat například nějaké úvodní kurzy, ale hlavně mít jasnou představu, jak chce hospodařit.

Během plánování si společně s poradcem promyslí možnosti uplatnění, uskuteční smlouvu s kontrolní organizací, potvrdí členství ve svazu ekologických zemědělců a nachystá si plán osevního postupu. Dále také musí promyslet pracovní požadavky, plán investic či hospodářskou bilanci podniku. Musí mít také vymyšlenou variantu pro každý rok přechodu, jak zajistí potravu pro hospodářská zvířata, osevní postup a marketing.

V samotné realizaci konverze je důležité navázat kontakt s partnery na trhu, kontrolovat úspěch přechodu a vyměňovat si zkušenosti s jinými zemědělci (Doluschitz, Schwenninger, 2003).

### **2.3.2 Rostliny a rostlinné produkty**

Pokud je úroveň přirozeného produkčního potenciálu půd vyšší, tím méně vstupů dodáme pro dosažení efektivního výnosu, a tím je stanoviště vhodnější pro ekologický systém hospodaření a snadnější a rychlejší je konverze (Pacini, 2003). Délka přechodného období na pozemcích je stanovena na 2 roky u orné půdy, travních porostů a na 3 roky u vinic, chmelnic a ovocných sadů (Jílek, 2011). Rok u pastvin a výběhů pro nepřežvýkavá zvířata (Demo a Látečka, 2004). Aby mohly být rostliny a rostlinné produkty považovány za ekologické, musí tato lhůta uplynout před výsevem nebo v případě pastvin či víceletých píceň před jejich sklizní za účelem použití jako krmiva, v případě víceletých plodin před první sklizní. Tato lhůta platí pro každý půdní blok zvlášť podle toho, jak jsou pozemky zařazovány do systému ekologického zemědělství. Nicméně při vstupu celého podniku do ekologického

---

systemu hospodaření se tato pravidla a lhůty uplatňují na celou produkční jednotku, tedy také na zvířata (Jílek, 2011).

## **2.4 Zatravnění**

Zatravnění půdy je řešení problémů s erozí, úbytku vody v krajině, znečištění vod dusičnany nebo ztrátu druhové rozmanitosti na zemědělské půdě. Lze zatravněvat třemi druhy směsí, jež se liší v blízkosti vodních zdrojů a mimo tyto oblasti. Seje se klasická směs, druhově bohatá směs či regionální travní směs. Dotační podpora zatravnění směřuje pochopitelně pouze na pozemky, které nebyly v minulosti travním porostem. Podpora se poskytuje na díl půdního bloku s kulturou orná půda (standardní orná půda – označení v LPIS je R), který se nachází ve vybraných oblastech a nebyl v minulosti travním porostem. Je nutné po provedení zatravnění změnit v souladu se zákonem o zemědělství zemědělskou kulturu z kultury standardní orná půda (R) na kulturu travní porost na orné půdě (G) nebo trvalý travní porost (T) (Vejvodová, 2016).

### **2.4.1 Trvalé travní porosty**

Trvalý travní porost (TTP) dle Komise EU č. 2000/115 jsou trvalé plochy zemědělské půdy. Nejsou součástí osevního postupu a jsou pro pastevní účely či k výrobě objemných krmiv (seno, siláž).

Způsob chovu na trvalých travních porostech je nejčastější hospodaření v ČR. Nejvíce se v tomto typu hospodaření chovají ovce a skot bez tržní produkce mléka. Rozdíl mezi výší dotace pro přechod a pro samotnou ekologickou produkci je nicméně u trvalých travních porostů malý. Výše dotace pro přechod na ekologickou produkci je 106 EUR/ha TTP. Výše dotace pro ekologickou produkci je 100 EUR/ha TTP. K získání podpory je potřeba dodržovat podmínky:

- Zajištění údržby trvalého travního porostu
- Dodržení minimální intenzity chovu hospodářských zvířat každý den v kontrolním období
- Využívání omezeně mulčování, přísev a obnovu travních porostů (Vejvodová, 2016).

---

## 2.4.2 Hospodářská zvířata a živočišné produkty

Na zvířata dovezená do zemědělského podniku z konvenčního zemědělství pro účely plemennitby podle článku 9 a článku 42 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 platí zvláštní přechodné období. Toto přechodné období upravuje článek 38 nařízení Komise (ES) č. 889/2008. Aby mohla být tato zvířata a jejich produkty považovány za ekologické, musejí být chována v režimu ekologického zemědělství nejméně po tuto dobu:

- Koňovití a skot, včetně druhů buvol domácí a bizon určených k produkci masa 12 měsíců (alespoň po dobu  $\frac{3}{4}$  jejich života);
- Malí přežvýkavci, prasata a zvířata chovaná na mléko 6 měsíců (u zvířat chovaných na mléko se lhůta 6 měsíců vztahuje pouze na mléko, nikoliv na maso v případě porážky mléčného druhu zvířat);
- Drůbež chovaná na maso 10 týdnů (musí do chovu přijít dříve než ve věku tří dnů);
- Drůbež určená k produkci vajec 6 týdnů.

Toto uváděné období je pouze minimální. Pokud je o převodu rozhodnuto, je důležité mít detailní provozní zhodnocení a různé způsoby a možnosti provedení (Sattler et al., 2004).

## 2.5 Chov skotu bez tržní produkce mléka

Chov krav bez tržní produkce mléka (KBTPM) je systém produkce jatečného skotu. Chov využívá trvalé travní porosty (TTP), levné ustájovací prostory a má při tom malé pracovní náklady (Golda et al., 1995).

Rozdíly mezi mléčnými plemeny a KBTPM jsou ve výživě objemných krmiv. Příkrmy jadrnými krmivy se používají zřídka. Cílem chovu KBTPM jsou optimální denní přírůstky chovaných telat dle plemene a vyrovnaná kondice krav (Otrubová, 2017).

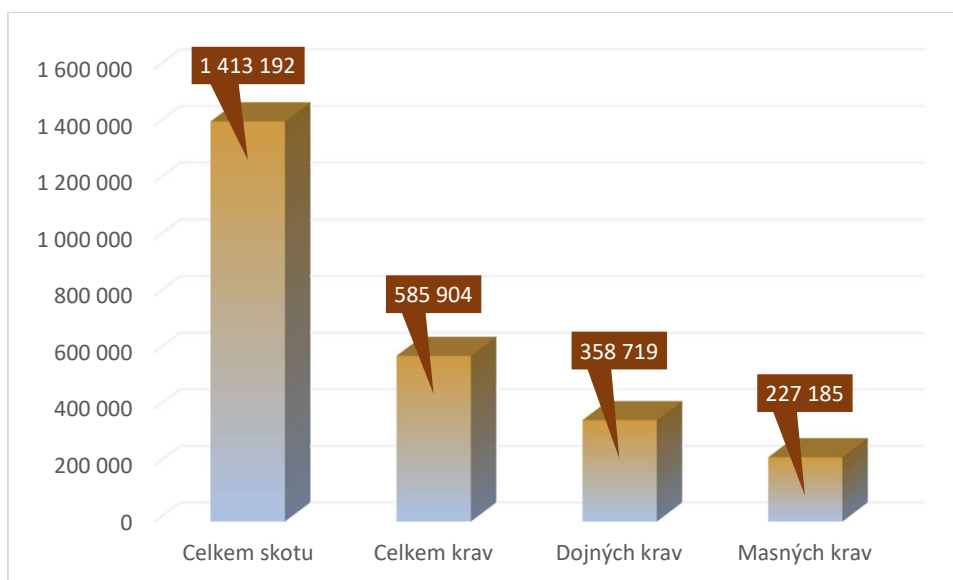
Je to systém chovu krav, které jsou připouštěny býky masných plemen, a celá produkce mléka je zkonsumována telaty. Telata mají volný a neomezený přístup ke svým matkám až do odstavu. Připouštění se provádí sezónně tak, aby telení probíhalo od ledna do března (Urban et al., 2006). Chov KBTPM lze provádět v konkrétních produkčních zaměřeních:

- Plemenné chovy – s produkcí plemenného a chovného skotu
- Užitkové chovy – s produkcí zástavového skotu
- Chovy s produkcí jatečných telat – které jsou k porážce hned po odstavu
- Výkrm odstavených telat

Produkčnímu zaměření chovu musí odpovídat i volba plemene, systém plemenářské práce, sezónnost telení, zajištění krmiv (Kvapilík, 2008).

Nejvýznamnější masná plemena jsou Hereford, Limusine, Aberdeen Angus, Gasconne, Sa-lers, Piemontese, Galloway, Charolais, Masný simentál a Belgické modré. Celkový stav skotu v ČR v roce 2021 ukazuje graf č. 2.

**Graf 2: Celkový stav skotu v ČR k 30.6.2021 (ks) (Hudetzová, 2021)**



### 2.5.1 Ekonomické dopady

Sama konverze je u každého podniku jedinečná a nedá se jednoduše na každý statek aplikovat jednou formou. Lze ale využívat jednotlivých poznatků a různě je kombinovat (Rantza, 1994). Tato změna hospodaření často bývá velkou obměnou v celém produkčním systému. Konverze často vyžaduje koupi nové technické mechaniky, rekonstrukci budov či jejich přerorganizování apod.

Může se stát, že konverze bude ekonomicky nereálná, kvůli extrémně odlišnému konvenčnímu hospodaření od ekologického systému (Demo et al., 2004). Problematické bývají podniky bez živočišné výroby, se zastoupením tržních plodin a v podnicích se zavedenými intenzivními kulturami (chmelnice, sady, vinice), (Moudrý et al., 2007).

### 2.6 Dotační podpora

Dotace jsou peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel a za podmínek uvedených v rozhodnutí o poskytnutí dotace vydané poskytovatelem příjemci dotace ve smyslu

---

zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně souvisejících zákonů, a dále též peněžní prostředky z rozpočtu územních samosprávných celků poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel a za podmínek uvedených ve smlouvě o poskytnutí dotace vydané poskytovatelem příjemci dotace ve smyslu zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Jedná se o nenávratnou formu podpory (Dotaceeu.cz, 2023).

### **Společná zemědělská politika (SZP)**

Tato politika prezentuje partnerství mezi zemědělstvím a společností a zajišťuje stálé dodávky potravin, zaručuje příjmy zemědělců, chrání životní prostředí a udržuje dynamický rozvoj venkovských oblastí. Období, které je aktuální platí od 1.1.2023. Nová modernizovaná politika chce nabízet cílenější podpory pro menší zemědělské podniky. V tomto období má deset specifických cílů, které mají vazbu na společné cíle EU v oblasti sociální, environmentální a hospodářské udržitelnosti v zemědělství a ve venkovských oblastech (Agriculture.ec.europa.eu, 2023).

### **Zelená dohoda pro Evropu**

Zelená dohoda pro Evropu má zlepšit život a zdraví občanů i budoucích generací tím, že zajistí čistý vzduch a vodu, zdravou půdu a biologickou rozmanitost, renovované, energeticky účinné budovy, zdravé a cenově dostupné potraviny, hustou síť veřejné dopravy, globálně konkurenceschopný a odolný průmysl a jiné. Do roku 2030 snížit čisté emisní skleníkové plyny o 55 % z úrovně roku 1990, vysázet 3 miliardy stromů v EU a do roku 2050 být první klimaticky neutrální kontinent. To vše uskutečnit pomocí politiky EU (Agriculture.ec.europa.eu, 2023). Součástí dohody je strategie „Z farmy na vidličku“ cílem je učinit potravinové systémy spravedlivými, zdravými a šetrnými k životnímu prostředí (Sivan, 2020).

---

## **Evropské dotační programy**

Po vstupu ČR do Evropské unie 1. května 2004 získaly mnohé subjekty z komerční sféry i veřejné správy možnost čerpání finančních dotací z fondů EU. Fondy EU jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti mezi členskými státy unie. Prostřednictvím evropských fondů jsou rozdělovány finanční prostředky s cílem snižovat ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy a jejich regiony. Peněžní toky z fondů EU jsou časově členěny do programových období (Euroforumgroup.cz, 2023).

## **Národní dotační programy**

Z národních zdrojů podporuje ČR prostřednictvím řady cílených programů široké spektrum potřebných a důležitých aktivit. Tyto dotační programy slouží k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. Programy jsou zaměřeny také do řady dalších oblastí jako je potravinářství, vzdělávací činnost v zemědělství, podpora nestátním neziskovým organizacím, údržba a obnova kulturního dědictví venkova, udržování stability a soběstačnosti v oblasti genových zdrojů a rezerv a v neposlední řadě i na oblast vodního hospodářství a vodohospodářské infrastruktury (Eagri, 2023c).

### **2.6.1 Dotační tituly v roce 2022**

Dotace pro konvenční zemědělství se více zpřísňují z pohledu na životní prostředí. Zemědělci mají více zostřený dohled na používaná hnojiva a postřiky, u kterých se navyšují ceny prodeje. Zvyšují se požadavky na podmínky zlepšující zemědělské hospodaření ve vztahu k ochraně přírodních zdrojů, klimatu, životního prostředí, krajiny a biodiverzity. Podmínky standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES) se věnují:

- Zachování trvalých travních porostů
- Zákazu vypalování strnišť
- Zřízení ochranných pásů podél vodních toků
- Obhospodařování půdy
- Minimálnímu pokryvu půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích
- Střídání plodin na orné půdě
- Minimálnímu podílu výměry zemědělské plochy vyhrazenému pro neprodukční ploch (Eagri.cz, 2023d).

---

## **Dotace v programovém období 2014-2020 prodlouženém do roku 2022**

### **Přímé platby**

Přímé platby zaujímaly největší podíl vyplácených finančních prostředků určených na dotace v zemědělství, jejich poskytování probíhalo podle pravidel Společné zemědělské politiky EU (Szif.cz, 2013e). V ČR byly připisovány za hektar zemědělsky obhospodařované půdy v rámci Evidence půdy (LPIS) ze zdrojů EU v systému SAPS (Single area payment scheme tj. zjednodušený systém plateb plně oddělených od produkce), (Eagri.cz, 2023e). Programové období 2014–2020 bylo prodlouženo (s každoročními úpravami) o dva přechodné roky – tedy do roku 2022 kvůli pandemii Covid 19, poté kvůli válce na Ukrajině a nyní v roce 2023 ještě probíhá podpora Programu rozvoje venkova (kdy se ještě čerpají dotace), která v novém období platném od května 2023 už není zařazena. Celé toto období bylo nejasné. Tyto platby byly zaměřeny především na šetrný přístup k životnímu prostředí pomocí režimu Greening, na generační obměnu na venkově prostřednictvím podpor pro mladé zemědělce a na podporu odvětví nebo regionů, která čelila určitým obtížím, či byla velmi důležitá z hospodářského, sociálního nebo environmentálního hlediska (Eagri, 2023d). Podmínkou pro získání podpory bylo obhospodařovat evidovanou půdu v LPIS dle uživatelských vztahů či chovat evidovaná zvířata podle plemenářského zákona. Vyplácení, administraci a kontrolování plateb koná Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) (Szif.cz, 2013f).

### **Platba (SAPS)**

Podporuje zemědělce obhospodařující minimálně hektar zemědělské půdy s kulturou:

- orná půda (R)
- travní porost stálá pastvina (TSP)
- travní porost ostatní (TO)
- vinice (V)
- chmelnice osázená (CO)
- chmelnice neosázená (CN)
- ovocný sad intenzivní (SI)
- ovocný sad ostatní (SO)
- školka (K)
- zelenářská zahrada (Z)
- rychle rostoucí dřeviny (D)

Vyplácí se z rozpočtu Evropské unie (Szif.cz, 2013e).

---

Tato dotace umožňuje výběr zaměření jednotlivých podniků s příjmem stejné velikosti. Mohou se tedy přizpůsobit poptávce ve svém okolí. Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na ni vedena v Evidenci půdy. Žádost se podává do 15. května kalendářního roku (Eagri.cz, 2023f). V roce 2020 byla sazba Jednotné platby na plochu 3 644,19 Kč na hektar (Szif.cz, 2013e).

### **Přechodná vnitrostátní podpora (PVP)**

Tato podpora je poskytována k jednotné platbě na plochu a je určena na chov ovcí a koz, krav bez tržní produkce mléka, přežvýkavců. Na zemědělskou půdu, chmel, brambory a na výrobu škrobu. Od roku 2023 není součástí nové Společné zemědělské politiky (SZP), ale zemědělci dále mohou čerpat evropské podpory. Pro 27 500 uchazečů o PVP je připraveno přes 515,5 milionů korun (Bína, 2023). Sazby PVP pro jednotlivé sektory pro rok 2022 jsou uvedeny v tabulce č. 2.

**Tabulka 2: Sazby PVP pro jednotlivé sektory pro rok 2022 (Bína, 2023)**

<b>Sektor</b>	<b>Sazba (Kč/jednotka)</b>
Zemědělská půda (ha)	116,22
Chmel (ha)	3 159,77
Škrobové brambory (t)	1 056,21
Přežvýkavci (VDJ)	63,80
Krávy bez tržní produkce mléka (VDJ)	71,55
Ovce/kozy (VDJ)	44,68

### **Mladý zemědělec**

Je podpora pro začínající zemědělce do 40 let. Částka je pro ty, kteří začínají, či hospodařili během pěti let před podáním první žádosti o tuto podporu. Vztahuje se pouze na maximální plochu 90 hektarů zemědělské půdy. Cílem této platby je povzbudit mladou generaci k hospodaření, a tím i k omlazení venkova.

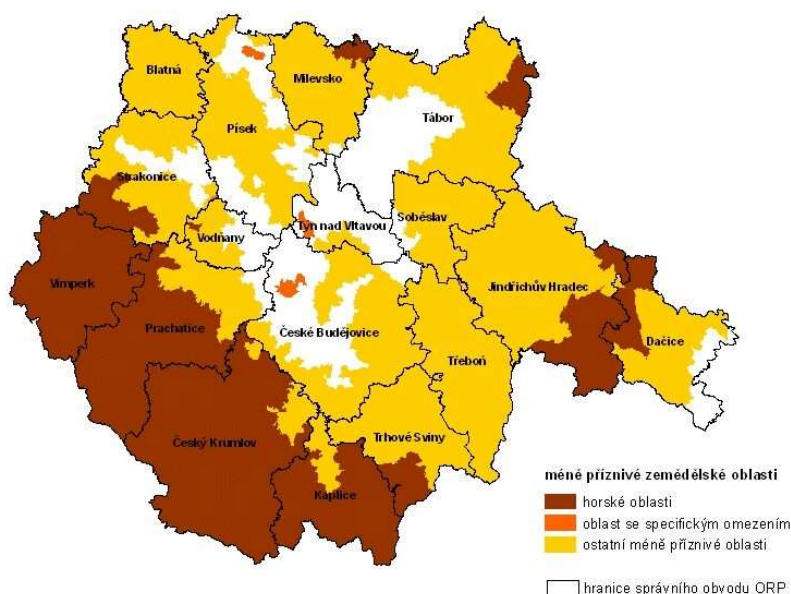


---

## Greening

Podpora Greening je také jako platba Mladý zemědělec součástí dotace SAPS. Cílem je podporovat zemědělské porosty zaměřených na oblast klimatu a životního prostředí. Její základní postupy jsou zachování úrovně trvalých travních porostů, zařizování ekologických ploch a diverzifikace plodin (Bína, 2023).

Obrázek 2: Méně příznivé oblasti (LFA) v Jihočeském kraji (Hrabánková et al., 2009)



## Platby v méně příznivých oblastech (ANC) a Natura 2000 na zemědělské půdě

V roce 2018 byla poprvé poskytována platba v nově vymezených oblastech s přírodními znevýhodněními (ANC), které nahrazují původní méně příznivé oblasti (LFA). Jedná se o dotaci na podporu zemědělců hospodařících v méně příznivých oblastech. V ČR jsou vypláceny na travní porosty. Cíle platby jsou:

- Zlepšení životního prostředí a krajiny,
- Přispět k zemědělskému obhospodařování půdy ve znevýhodněných podmínkách,
- Trvale udržitelné využití zemědělské půdy

Půda musí být obhospodařována v souladu s podmínkami Cross Compliance. Platba LFA se poskytuje pouze na travní porosty obhospodařované v těchto oblastech:

- horské oblasti (H)

- 
- ostatní méně příznivé oblasti (O)
  - oblasti se specifickým omezením (S)

Méně příznivé oblasti v Jihočeském kraji jsou zobrazeny na obrázku č. 2.

Platba Natura 2000 je poskytována pouze na travní porosty, které se nacházejí na území:

- ptačích oblastí a zároveň na území 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí 33
- evropsky významných lokalit zařazených do národního seznamu a zároveň na území 1. zóny národních parků nebo 1. zóny chráněných krajinných oblastí

Žadatel musí provozovat zemědělskou činnost v oblastech LFA a v oblastech Natura 2000 na minimální výměře nejméně po dobu 5 kalendářních let následujících po roce, za který mu byla poprvé vyplacena podpora.

Minimální výměrou pro LFA se rozumí:

- 5 hektarů zemědělské půdy, nebo
- 2 hektary zemědělské půdy, jde-li o hospodaření na území národních parků nebo chráněných krajinných oblastí, nebo
- 1 hektar zemědělské půdy, jde-li o hospodaření v režimu ekologického zemědělství
- 1 hektar travního porostu

Minimální výměrou pro Natura 2000 se rozumí:

- 1 hektar travního porostu

Podmínkou je aspoň 2krát ročně travní poroty posíct či 1krát spást. To vše v termínu od 31. 7. do 31. 10., pokud zde nejsou agroenvironmentální opatření s jinými termíny. Další podmínkou pro LFA je povinnost dodržovat intenzitu chovu skotu, ovcí, koz a koní ve výši 0,15 až 1,5 VDJ na hektar veškeré zemědělské půdy evidované v LPIS (Szif.cz, 2013b).

### **Program rozvoje venkova (PRV) ČR na období 2014–2020 (+2 roky)**

Tento program vychází z Národního strategického plánu rozvoje venkova a je zpracován dle nařízení Rady (ES) č. 1698/2005. Umožňuje čerpání dotace pro zemědělství a venkov v letech 2014–2020 a částečně i v dalších dvou letech ze státního rozpočtu a z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Programovém období bylo prodlouženo s každoročními úpravami o dva přechodné roky – tedy do roku 2022 kvůli pandemii Covid 19, poté kvůli válce na Ukrajině a nyní v roce 2023 ještě probíhá podpora Programu rozvoje

---

venkova (kdy se ještě čerpají dotace), která v novém období platném od května 2023 už není zařazena. Celé toto období bylo pro zemědělské podnikatele nejasné.

Cílem programu je zlepšení, zachování a obnova ekosystémů, které jsou závislé na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření. Investice je určena dále pro podporu mladých lidí do zemědělství, konkurenceschopnost a modernizaci či inovaci zemědělských podniků. Dále je podporováno vytváření nových pracovních míst ve venkovském prostoru a zvýšení hospodářského rozvoje.

Program rozvoje venkova do českého zemědělství vložil 3,5 miliardy EUR (více než 96 miliard korun). Z toho 2,3 miliardy EUR (62 miliard korun) z unijních zdrojů a 1,2 miliardy EUR (34 miliard korun) z českého rozpočtu.

Řídícím orgánem PRV je Ministerstvo zemědělství obstarávajícím subjektem je Státní zemědělský intervenční fond.

Program má v základní struktuře 4 osy:

- Osa I – směřuje ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství
- Osa II – se zaměřuje na zvýšení biologické rozmanitosti, k ochraně vody, půdy a ke zmírnění klimatických změn
- Osa III – má za cíl zkvalitnit život na venkovských oblastech a zvýšit rozmanitost hospodářství venkova
- Osa IV – má napomoci místním obyvatelům vypracovat vlastní strategii rozvoje území, ve kterém žijí a podpořit projekty pro jeho rozvoj – metodu LEADER (Eagri.cz, 2023g).

## **2.6.2 Dotační tituly pro rok 2023–2027**

### **Přímé platby oddělené do produkce**

Největší část dotačních prostředků je soustředěná do přímých plateb oddělených od produkce. Jedná se o podporu, která je tedy poskytována bez požadavku na produkci samotnou. Nicméně žadatelé musí naplňovat základní podmínky pro dotaci, to je primárně podmínka aktivního zemědělce, evidence půdy v LPIS na daného žadatele v minimální výměře 1 ha. Tato forma platby je vyplacena žadatelům bez ohledu na velikost podniku, ale zároveň na její výši má pro toto programové období dopad nově nastavený parametr redistributivní platby, která představuje silnější podporu pro malé a střední zemědělské podniky.

---

### **Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)**

Podpora (Basic Income Support for Sustainability) bude na místě platby SAPS. Bude vyplácena jednou ročně na hektar obhospodařované či využívané plochy. Výjimkou zemědělských kultur je jiná kultura, mimoprodukční plocha, plocha s kontejnery nebo rybník. Pro získání platby je potřeba, aby půda byla vedena v evidenci zemědělské půdy LPIS od data podání žádosti do 31.8. daného kalendářního roku. Je uváděna částka ve výši 1 812 Kč na hektar (Urbánková, 2023). Cílem této podpory je stabilizace příjmů aktivních zemědělců (Szif.cz, 2013j).

### **Mladý zemědělec**

Plánovaná podpora činí 2 743 Kč na hektar a je určena zemědělcům hospodařícím jako právnická či fyzická osoba. V rámci dobíhajícího dotačního titulu není podmínkou splnění minimální požadované zemědělské kvalifikace. Tato podpora usnadňuje samotné založení a rozvoj zemědělského hospodaření na počátku podnikání farmáře. V novém období bude vyplácena formou příplatku k opatření BISS (Szif.cz, 2013h).

### **Redistributivní platba (DRP/CRISS)**

Podpora je doplňková k příjmu pro udržitelnost a představuje přímou platbu. Podmínkou platby (Complementary Redistributive Income Support for Sustainability) je nárok na podporu BISS. Je poskytována všem žadatelům na prvních 150 hektarů formou roční platby na hektar využívané zemědělské plochy. Platba na prvních 150 hektarů bude 3 848 Kč na hektar (Szif.cz, 2013c).

### **Celofaremní ekoplatba – základní**

Intervence ekoschémat jsou pro společnou zemědělskou politiku nové. Jejich cílem je podpora postupů prospěšných pro životní prostředí a klima a důraz na udržitelnost. Mezi základní principy celofaremního modelu patří dodržení požadavků a specifických podmínek na všech jednotlivých obhospodařovaných zemědělských kulturách. Pokud zemědělec splní stanovené postupy a podmínky Celofaremní ekoplatby, bude mít nárok na platbu na všechny hektary podniku (Szif.cz, 2013f).

- Ekoschéma TTP – zemědělská kultura Trvalé travní porosty (T)

Podnikatel musí dané porosty sít a odklidit biomasu či je nechat na pastevní účely,

- Ekoschéma U – zemědělská kultura úhor (U)

---

Žadatel musí půdní blok udržovat jako nektarodárný úhor či zelený úhor. Nesmí aplikovat hnojiva, upravené kaly a přípravky na ochranu rostlin

- Ekoschéma G – zemědělská kultura tráva na orné půdě (G)

Podnikateli bude k dispozici ekoplatba na zemědělskou kulturu travní porost

- Ekoschéma R – zemědělská kultura standardní orná půda (R)

Toto schéma se dělí dle velikosti na 3 skupiny: 4–30 ha, 30–150 ha, nad 150 ha (Urbánková, 2023)

### **Přímé platby vázané na produkci (CIS)**

Podpora (CIS, Coupled Income Support) je nástroj pomáhající konkurenceschopnosti a udržitelnosti. Nově nastavené platby navazují na platby VCS a podporují vybrané citlivé komodity. Konkrétní částky podpory produkce jednotlivých položek rostlinné a živočišné výroby jsou uvedeny v tabulkách č. 3, 4. Platba se věnuje:

- produkci mléka,
- pěstování chmele,
- zeleniny
- ovoce
- cukrové řepy
- škrobových brambor, dál,
- bílkovinných plodin,
- produkci hovězího masa,
- chovu ovcí a koz

(Szif.cz, 2013g).

**Tabulka 3: Podpora produkce RV**

<b>Položka</b>	<b>Částka (Kč/ha)</b>
Bílkovinné plodiny	1 542
Cukrovka	6 478
Škrobové brambory	13 458
Zelenina VVP	13 795
Zelenina VP	4 677
Ovoce VVP	15 699
Ovoce VP	10 100
Chmel	14 731

**Tabulka 4: Podpora produkce ŽV**

<b>Položka</b>	<b>Částka (Kč/ks)</b>
Masná telata	3 213
Dojnice	3 416
Pasené ovce/kozy	521

### 2.6.3 Enviromentální opatření od roku 2023

#### AEKO – Agroenviromentálně-klimatická opatření

System zahrnuje:

- biopásy
- krajnotvorné sady
- ochranu čejky chocholaté
- zatravňování orné půdy
- integrovanou produkci
- druhově bohaté pokrytí orné půdy
- pěstování meziplodin
- ošetřování extenzivních travních porostů.

---

Základem pro získání dotace (v částce 91 EUR/ha) je povinnost realizovat péči v rámci pětiletých závazků. Klíčové podmínky znamenají především dodržování minimálních požadavků na hnojiva a přípravků na ochranu rostlin a hospodaření v souladu s podmínkami daného podopatření na celé výměře zemědělské půdy, se kterou žadatel do závazku vstoupil. Dále musí žadatel naplnit podmínky Cross Compliance a další podmínky, které vyplývají z evropské a národní legislativy. Opatření má za cíl podpořit způsob využití zemědělské půdy v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností, podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a má dopad i na údržbu krajiny (Szif.cz, 2013a).

### **Ekologické zemědělství (EZ)**

Opatření je realizováno formou pětiletých závazků. V podmínkách platných pro programové období 2023–2027 je v rámci Ekologického zemědělství možné hospodařit souběžně i v režimu konvenční produkce. Podpora je zaměřena na:

- Trvalý travní porost – dotace na zemědělskou kulturu TTP budou činit 100 EUR/ha, minimální intenzita chovu hospodářských zvířat dle zákona o EZ je 0,3 VDJ/ha TTP
- Pěstování travního porostu na orné půdě – dotace na tuto zemědělskou kulturu budou 120 EUR/ha
- Orná půda – podpora na zemědělskou půdu se zemědělskou kulturou standardní orná půda, při pěstování ostatních plodin (obiloviny na zrno) bude činit 239 EUR/ha.

### **Přírodní omezení nebo jiná omezení specifická pro určité oblasti (ANC)**

Opatření přináší podporu zemědělcům hospodařícím v oblastech s nižší produkcí, která vzniká v důsledku horších produkčních vlastností půdy, zvýšené náročnosti na zpracování půdy a omezených možností využití půdy. Tato omezení vedou ke snížení životaschopnosti a konkurenceschopnosti zemědělských podniků. Bez podpory příjmů formou kompenzace dodatečných nákladů a ušlých příjmů by docházelo k postupnému snižování zemědělských aktivit v těchto oblastech, což by mohlo vést až k úplnému nevyužívání zemědělské půdy a to by mělo negativní dopad na ekosystémy závislé na zemědělství. Sazby jsou rozdělené na 2 faremní systémy a nově jsou do výpočtu intenzity chovu hospodářských zvířat započítávání i jelenovití (Szif.cz, 2013a). Oblasti jsou děleny:

- Horské ANC (H1-H5)
- Ostatní ANC (01-03)

---

- Specifické ANC (S)

Sazby jsou nadále členěny na FS živočišnou výrobu a FS rostlinnou výrobu. Degresivita sazeb bude s ohledem na velikost podniku. Dle velikosti farmy do 300 ha, podnik pobere celou výši platby v typu ANC 02 a částkou 99 EUR/ha se zaměřením na FS převažující živočišnou výrobu (Urbánková, 2023).



---

## **3 Cíl práce**

Cílem práce je vyhodnocení ekonomických dopadů přechodu vybraného zemědělského podniku z konvenčního režimu hospodaření na ekologické zemědělství, s důrazem na možnosti dotační podpory.

### **3.1 Výzkumná otázka**

V rámci práce budou získány informace o struktuře výroby a o příjmech týkající se zemědělské produkce před konverzí na ekologické zemědělství. Vyhodnocení získaných informací pomůže zodpovědět výzkumnou otázku řešící efektivnost konverze na ekologické zemědělství i po úpravě pravidel relevantních dotací.

---

## 4 Metodika

Teoretická část práce zabývající se základními rozdíly mezi konvenčním a ekologickým zemědělstvím a jeho vývojem v České republice. A dále konverzí a dotačními podporami a jejich změnami oproti předešlému období 2014–2020 resp. 2022 vychází z informací získaných prostudováním textů Ministerstva zemědělství ČR a odborné literatury na téma „Ekologické zemědělství a dotační fondy“.

Informace a data týkající se hospodaření vybrané rodinné farmy, byly získány přímo od majitele podniku. Prostřednictvím osobních rozhovorů, návštěvy podniku a poskytnutých dat od majitele farmy byly získány informace o struktuře živočišné i rostlinné výroby a příjmech týkajících se zemědělské produkce.

Byl zanalyzován vstupní stav živočišné výroby (výnosy plocha a tržby). Následně byly vyhledány informace ohledně dotací pro ekologický způsob hospodaření, na které by měl za předpokladu splnění všech požadovaných podmínek daný podnik nárok. Data byla převážně čerpána z internetového zdroje [eagri.cz](http://eagri.cz) či z podkladů od Státního zemědělského intervenčního fondu.

V dalším kroku byly zhodnoceny výsledky porovnání dotačních plateb pro konvenční i ekologické zaměření podniku. Na základě zjištěných výsledků byla posouzena vhodnost konverze podniku na ekologické hospodaření z hlediska podpor a byly navrženy změny v hospodaření podniku při uvažovaném přechodu do ekologického systému hospodaření.

---

## 5 Vlastní práce

### 5.1 Charakteristika oblasti

Rodinný statek s penzionem se nachází v severozápadním cípu CHKO Třeboňsko. Rozloha celé CHKO je 688 km<sup>2</sup> a nadmořská výška se pohybuje od 410 do 550 m n. m. Od roku 1977 je zapsáno v seznamu biosférických rezervací MAB UNESCO. Obsahuje 33 maloplošných zvláště chráněných území, z toho 4 národní přírodní rezervace, 2 národní přírodní památky, 19 přírodních rezervací, 8 přírodních památek. Chráněná krajinná oblast Třeboňsko byla vyhlášena v roce 1979 (Třeboňsko.nature.cz, 2023). Význam CHKO je ochrana krajiny, jejího vzhledu, přírodních zdrojů tvořící životní prostředí pro zemědělství, lesnictví a rybářství. Prioritní význam mají zejména její povrchové útvary včetně vodních toků a ploch, klima krajiny, vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozložení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, kulturní a historické stavby a místní zástavba lidového rázu. Budovy statku se situují v Jihočeském kraji na rozhraní tří okresů – České Budějovice, Tábor a Jindřichův Hradec (Drusop.nature.cz, 2023).

Typický znak Třeboňska je rovný reliéf s rybníčními soustavami, mokřady a bažinnými plochami. Rybníční soustavy jsou výsledkem úprav pro obyvatelnost povodí řeky Lužnice. Místní krajina je považována za vyváženou, využívanou, harmonickou a zároveň zde funguje obnova ekosystémů. Na Třeboňsku 50 % plochy tvoří lesy. Původní se rozléhají na jihu a východě. V krajině se nachází velký počet solitérních stromů, především podél cest a na hrázích rybníků (Chodějovská et al., 2015).

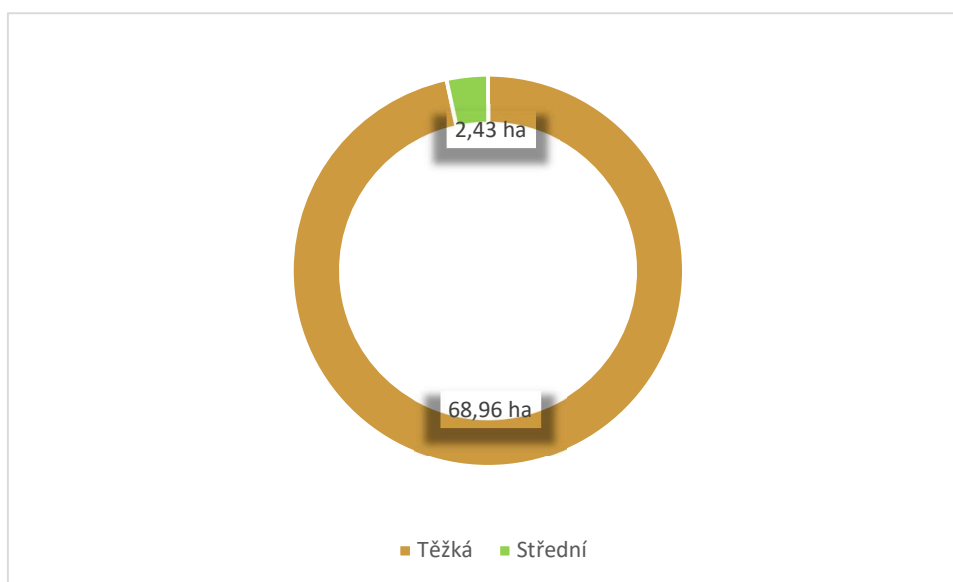
### 5.2 Charakteristika půdy

Půdní poměry v minulosti silně ovlivňovaly vegetační poměry Třeboňska. V rámci Čech jde o nejrozsáhlejší areál, kde se jako půdotvorný substrát uplatňují především nezpevněné předkvartérní sedimenty na úkor obvyklých zvětralin pevných hornin (Bocháč, 2002). Geologickým podkladem je často rula, na níž se nacházejí různé usazené horniny například pískovce, slepence, jílovce, šterky a písky. Oblast je známá svými mocnými rašeliništi (Pazourková, 2020). Rozšířené jsou pseudogleje a gleje. Třeboňsko je druhým nejvýznamnějším územím s častým zastoupením hnědých půd (kambizem) v relativně nízké nadmořské výšce. Rovněž se vyznačuje i hojným zastoupením extrémně lehkých půd na písčitém podloží (jíly, šterky). Vzhledem k charakteru geologického podloží s výrazným nedostatkem účinných dvojmoc-

ných bází (vápník, hořčík) a obecně nízkým obsahem živin bylo Třeboňsko původně územím velkoplošně oligotrofním (chudým živinami). Celá oblast byla živinami ze zemědělské a rybářské činnosti doplňována až v posledních desetiletích, kdy dochází k postupné plošné eutrofizaci (zvyšování obsahu živin – dusíku a fosforu) původně chudých půd a vod. Strukturu půd na loukách podniku vyobrazuje graf č. 3. Nízká přirozená úrodnost je také příčinou toho, proč na Třeboňsku zůstaly až do dnešní doby zachovány rozsáhlé souvislé lesní celky i rybniční soustavy.

Lokálně se objevují váté písky, které jsou zásadní pro přežívání unikátních společenstev rostlin a živočichů. Z hlediska ochrany biodiversity je významný výskyt vátých písků vzniklých zřejmě koncem posledního glaciálu či v postglaciálu navátím jemných písků z písčitých naplavenin Lužnice a Nežárky. Největší koncentrace vátých písků je v 34 km dlouhém pásmu říčních teras od Majdaleny k Veselí nad Lužnicí (známé lokality PR Pískový přesyp u Vlkova, PP Slepíčí vršek u Lužnice – nacházející se cca 1,5 km od popisovaného statku). Řeka Lužnice má v jižní a centrální části CHKO zachovanou ukázkovou říční nivou s několika terasovými stupni a dochovanou dynamikou toku (Bocháč, 2002).

**Graf 3: Klasifikace půdy na loukách podniku v hektarech (zdroje z podniku)**



---

### 5.3 Podnebí

Většina území Třeboňska patří do mírně teplé a mírně vlhké oblasti s mírnou zimou typu pahorkatinného (typ B3). Na okrajích sem zasahuje typ B5 (mírně teplý, mírně vlhký, ale vrchovinný).

Průměrná roční teplota ve střední části území (Třeboň) je 8 °C, průměrná teplota zimního období je -2,8 °C a průměrná teplota léta je 18 °C. Průměrné roční srážky dosahují 650 mm (600–700 dle nadmořské výšky). Průměrná délka trvání souvislé sněhové pokrývky je 50–60 dní s maximem 20–30 cm. Převládají západní a jihovýchodní větry. Celé území je charakteristické teplotními inverzemi regionálního charakteru. Během inverzí se objevují časté mlhy. Místní klima ovlivňují rozsáhlé plochy vod a močálů. Častý je výskyt vydatných srážek v letním období. Mikroklimatické podmínky některých lokalit na Třeboňsku ovlivňují biodiverzitu rostlin a bezobratlých živočichů.

### 5.4 Fauna

Biodiverzita živočichů odpovídá pestrosti biotopů Třeboňska. Živočichové jsou ovlivněni místním prostředím. Voda, rašeliniště jsou prostředí zvláště oblíbené rybami a obojživelníky. Žije zde např. čolek velký (*Triturus cristatus*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*) i rosnička zelená (*Hyla arborea*). Vzácný je motýl žluťásek borůvkový (*Colias palaeno*).

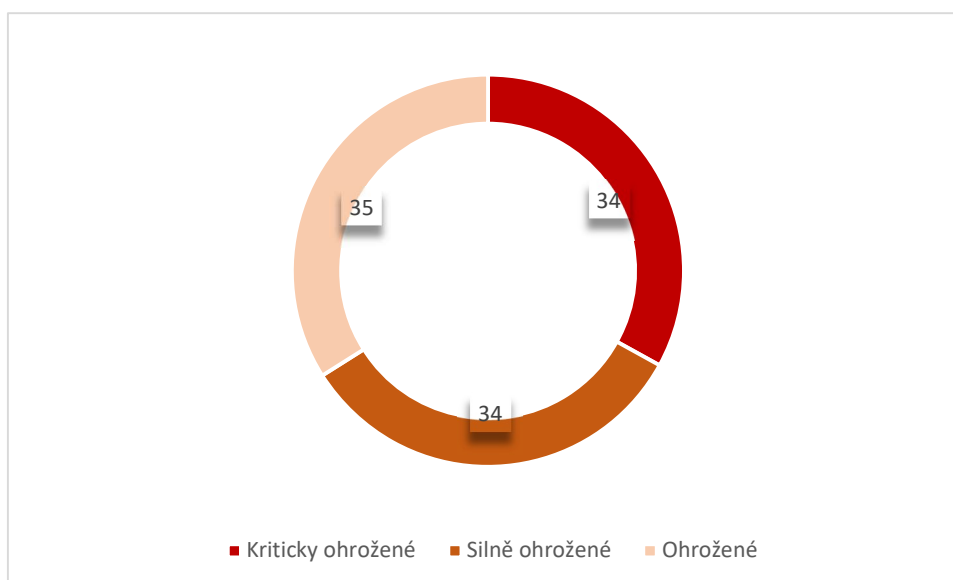
Vodní plochy jsou také rájem vodního ptactva. Třeboňsko je pro ptáky důležitým místem pro odpočinek při pravidelných ptačích tazích a pro mnohé také domovem a místem, kde pravidelně hnízdí a vyvádějí mladé. Je to jedna z nejvýznamnějších oblastí pro výskyt vodních a mokřadních ptáků ve střední Evropě. Bylo zde pozorováno 277 druhů ptáků, z nich 182 druhů zde hnízdících (Pazourková, 2020). V období tahu, především na podzim, kdy se na hladině rybníků shromažďuje více než 20 000 exemplářů vodních ptáků. Na rybnících hnízdí početně například potápka roháč (*Podiceps cristatus*). Počátkem osmdesátých let na Třeboňsku vznikla hnízdní kolonie kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*), jejíž velikost v současnosti dosahuje 80–100 párů. Velmi cenným hnízdícím zástupcem brodivých je i kvakoš noční (*Nycticorax nycticorax*), hnízdící v počtu okolo 100 párů. Významným druhem Třeboňska je orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), počet zimujících orlů mořských dosahuje až několika desítek kusů. Na vodní toky i rybníční stoky je vázaný ledňáček říční (*Alcedo atthis*) (Bocháč, 2002). Kromě obvyklých saveců v naší přírodě do tohoto prostředí logicky zapadá malá vodní šelmička vydra říční (*Lutra lutra*) (Pazourková, 2020).

## 5.5 Flóra

Původní porost tvořily lužní lesy a další porosty, většinou svázané s vodou (vodní a pobřežní ekosystémy). Na vyvýšených sušších místech se nacházejí porosty buku a borovice (bučiny a bory na písčitém podkladu) (Pazourková, 2020). Biodiverzita rostlin Třeboňska je bohatá.

Z ohrožené flory Čech roste zde téměř 400 druhů, z nichž 104 patří mezi chráněné. Rozdělení chráněných druhů CHKO ukazuje graf č. 4. Zdrojem biodiverzity třeboňské krajiny jsou rozsáhlé jehličnaté a listnaté lesy. Jednou z nejvýznamnějších je lokální varieta borovice lesní (*Pinus sylvestris var. bohemica*). Dalším vzácným stromem je borovice blatka (*Pinus rotundata*). Blatka spolu s borovicí lesní a jejich vtroušeným křížencem tvoří na Třeboňsku rozsahem zcela unikátní rašelinné lesy, v nichž je i největší česká populace rojovníku bahenního (*Ledum palustre*) tvořící desítky hektarů souvislých porostů.

Graf 4: Rozdělení ohrožených druhů ze 104 chráněných



## 5.6 Charakteristika farmy

### Zaměření výroby

V prvních letech po navrácení majetku se hospodaření na statku ubíralo tradičním směrem v této oblasti. Rostlinná výroba (prodej obilí) představovala přibližně 70 % obrátu a živočišná výroba 30 % obrátu. Stagnující ceny obilovin vedly k postupnému přeorientování se na uzavřený výrobní cyklus s výstupem živočišné výroby (maso, mléko, drůbež). Jako doplněk příjmů byla zvolena agroturistika (ubytování a stravování).

---

### 5.6.1 Skot a technologie chovu

#### Holštýnský skot

Je to nejpočetnější a z pohledu produkce mléka nejužitečnější populací zvířat mezi všemi kulturními plemeny skotu na světě. Pro plemeno je charakteristické černostrakaté zbarvení těla s černou hlavou a často se vyskytující bílou hvězdou či lysinou. Rodí se i určité procento červenostrakatého zbarvení tzv. RED Holštýn. Historie chovu se píše už od roku 1621 v Severní Americe, kam byly jeho první dovozy z Nizozemska a severního Německa. Zde bylo šlechtění zaměřeno na vysokou produkci mléka, velký rámec, ušlechtilost a mléčný typ. Vzhledem k vysoké jednostranné užitkovosti lze říci, že toto plemeno neodpovídá filozofii a cílům ekologického zemědělství a je typickým produktem konvenčního až industriálního zemědělství (Urban et al., 2006).

#### Český strakatý skot

Je původní plemeno vzniklé ve 30. letech 20. století sloučením všech rázů strakatého skotu chovaného v Čechách a na Moravě. Český strakatý skot vyhovuje podmínkám ekologického zemědělství. Umožňuje jak využití ke spolehlivé kombinované produkci, tak i specializované využití k výrazné nebo mléčné produkci. Je dobré pro křížení s dojnými plemeny i pro chov bez tržní produkce mléka. Přednosti tohoto plemene jsou:

- dobrá mléčná a masná užitkovost
- produkce kvalitního hovězího masa
- dobrá plodnost
- dobré zdraví
- dlouhověkost
- menší náročnost na jadrná krmiva

#### Ustájení

Dojnice se mohou celoročně volně pohybovat na zelené travní ploše přilehlé pastvině, kde se nachází přístřešek chránící dobytek před nepříznivým počasím i horkem a poskytuje místo pro klidný odpočinek. Poblíž přístřešku se nachází krmiště s neomezeným přístupem objemného krmiva a vody.

---

## **Dojírna**

V podniku se krávy dojí dvakrát za den v paralelní dojárně a zároveň v tuto dobu dostávají příjem jaderného krmiva v podobě vlastní komplexní krmné směsi, kukuřičné siláže, vitamínu a minerálů.

### **5.6.2 Historie**

#### **Vznik**

Výhodná poloha pozemků (přívod vody na hamr z rybníka Rožmberk) umožnila vybudování hamru na zpracování surového železa. Postupné změny vodního režimu na rybníku Rožmberk vedly k zániku provozu.

První zmínka o usedlosti je uložena v třeboňském archivu a pochází ze 17. května 1807. Jedná se o odpověď jistému hamerníkovi z Kaplice (pana Fürsta), který se dotazoval na možnost výstavby hamru na odtokové stoce z rybníka Rožmberka jménem „Stezka“ (jednalo se o jednu ze sedmi výpustí, které byly v provozu). Tento dotaz je datován z roku 1807 (Státní archiv Třeboň). V roce 1807 byla tato žádost kladně vyřízena. Veškerý materiál na stavbu obytné i hospodářské budovy musel být odebírán pouze ze Schwarzenberských cihlen, lesů a lomů.

V roce 1831 byla stavba dokončena a hamr byl dán do provozu. V roce 1881 došlo k rekonstrukci výpustí a současně ke zrušení výpusti Stezka. Pan Fürst obdržel 8. června 1881 výpověď z panských pozemků. Úředníci nechali objekt postupně přebudovat na zemědělský dvůr, přibližně s 50 ha polí a luk.

V roce 1891 byla usedlost vážně poškozena velkou povodní a byla nutná celková rekonstrukce včetně nových staveb. V roce 1905 byla dostavěna stodola pro uskladnění píce a panský dvůr začal plnit poměrně důležitou funkci ve výrobě osevních obilnin v rámci Schwarzenberského panství. V průběhu let 1910-1920 byla prosperita dvora zajištěna především výrobou obilí, rozšířeným chovem skotu a ovcí (Státní archiv Třeboň).

#### **Znárodnění**

Roku 1920 byl přijat Zákon číslo 118/1920 sb. o hospodaření na zabraném majetku pozemkovém ze dne 19.2.1920. Na základě tohoto zákona byl majetek rodu Schwarzenbergů znárodněn a postupně byla zemědělská půda přidělována. Přednostní nárok na tuto půdu měli legionáři, bezzemci a drobní zemědělci. Pozemky, které náležely Dvoru Hamr, byly částečně



---

předány místním legionářům a zbytek zůstal při hospodářském dvoře. V roce 1924 pan Vojtěch Sailer zakoupil usedlost včetně 34 hektarů pozemků od státu (Státní archiv Třeboň).

### **Socialistické zemědělství**

Zákaz zaměstnávat pracovníky na statku dovedlo majitele k rozhodnutí darovat usedlost včetně pozemků státu. Oba původní majitelé začali pracovat u Velkovýkrmen Třeboň. Hospodářské budovy sloužily potřebám Velkovýkrmen do roku 1976, kdy v důsledku špatné údržby budov došlo k propadnutí střech a stropů na polovině objektu. Veškerý dobytek, který byl do té doby na statku, byl odvezen a budovy ponechány osudu. Dalších 15 let objekt chátral. Polnosti, které patřily ke statku, byly po celou dobu začleněny do velkých honů (Státní archiv Třeboň).

### **Porevoluční vývoj zemědělské usedlosti Dvůr Hamr**

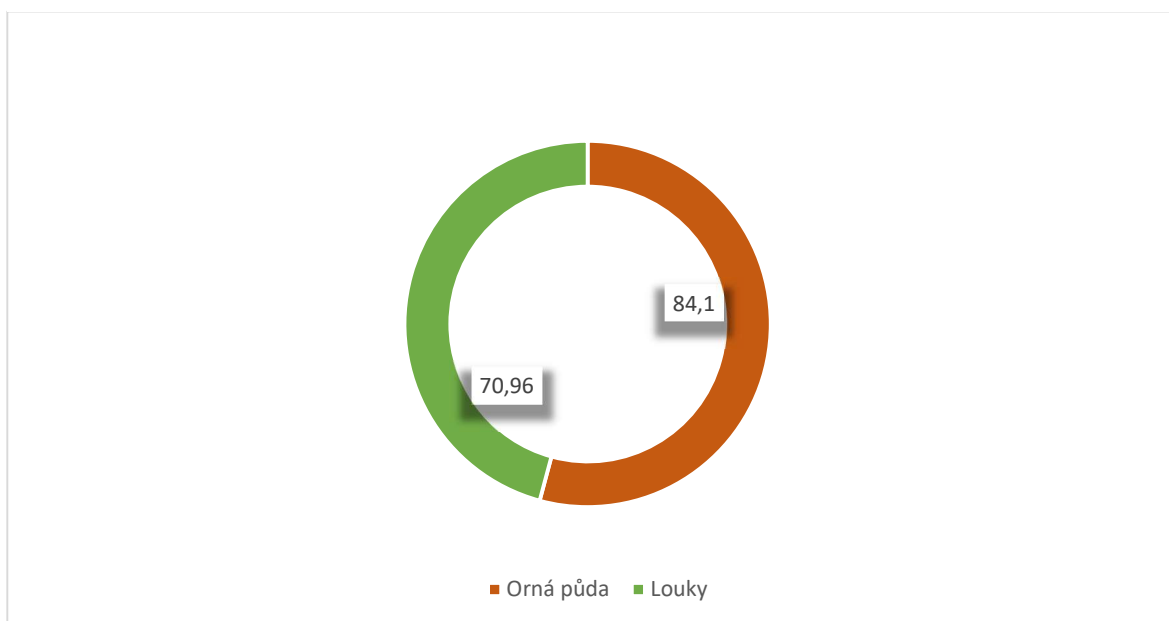
V roce 1991 původní majitel požádal o navrácení veškerého majetku na základě Zákona 403/1990 sb. Velkovýkrmny Třeboň vydaly veškeré pozemky, zdevastované budovy a částečně uhradily škody vzniklé na budovách. Dále finančně vyrovnaly zabavený živý i mrtvý inventář (Státní archiv Třeboň).

### **5.6.3 Rostlinná produkce**

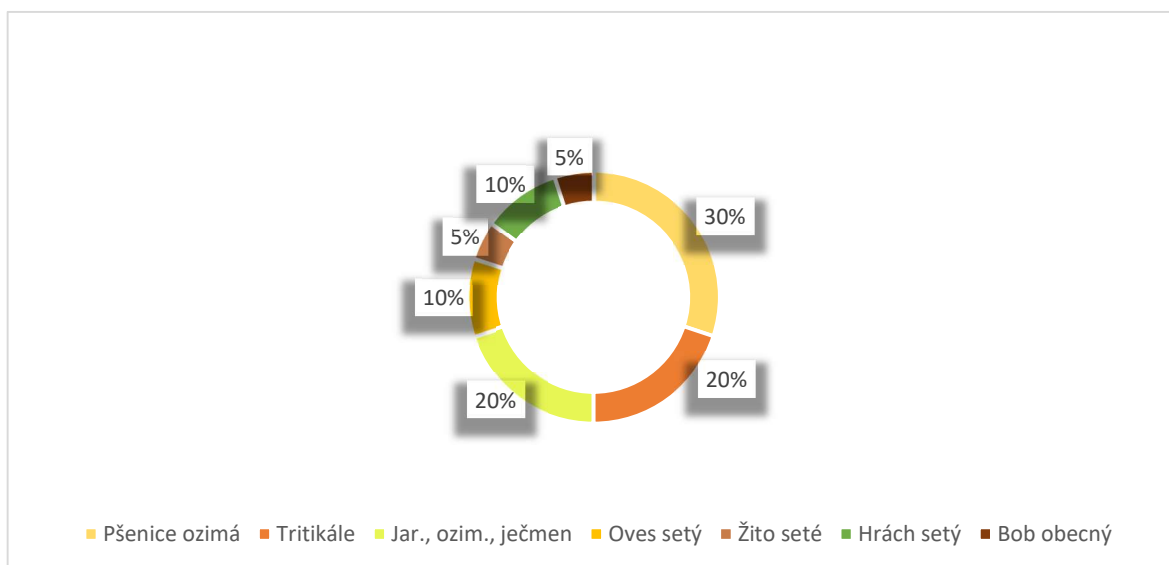
Rostlinná produkce je zaměřena na zajištění krmivové základny – především objemných krmiv. Výměra orné půdy je 84,10 ha a 70,96 ha je luk a pastvin, což je zobrazeno v grafu č. 5. Celkem tedy 154,91 ha. Seno je získáváno z 60 ha luk, také jarní a letní směsky na senáž, kukuřičná siláž, jetele a vojtěšky na senáž. Biomasa – travní siláž a seno je skladováno ve formě balíku buď ve skladu podniku, či přímo na dané louce. Jadrná krmiva se skládají z pšenice, tritikále, jarního a ozimého ječmene, ovsa, žita, hrachu a bobu. Zastoupení jednotlivých složek ukazuje graf č. 6. Pěstované plodiny jsou skladované na sýpce podniku a sláma skladována opět v balíkové podobě. A mimo tyto produkty, pro zlepšení biodiverzity, je ročně osévána půda biopásy ve výměře 7,5 ha.

Celková výměra půdy jednotlivých kultur je 84,10 ha orné půdy a 70,96 luk a pastvin. PH půdy se pohybuje od 4,6 přes 5,2 až po 6,2. Je zde tedy kyselá půda. Celkové obhospodařování půdy je prováděno klasickou přípravou.

**Graf 5: Podíl půd podniku (ha)**



**Graf 6: Pěstované plodiny (Zdroje podniku)**



---

#### 5.6.4 Živočišná výroba

V současné době je na statku chováno 24 kusů dojnic a 17 kusů býků ve výkrmu. Pro tyto stavy hovězího dobytka (plemene Českého strakatého, Holštýnského skotu) je farma plně soběstačná bez dodatečných nákupů krmiv. Telata jsou dle věku a pohlaví rozdělena a ustájena ve skupinových venkovních boxech. Taktéž jalovice a mladí býčci.

Dále jsou chovány 3 prasnice a 25 prasat (známého plemene České bílé ušlechtilé) ve výkrmu a rovněž je pro tyto stavy farma soběstačná.

Jako doplňující součást statku jsou chovány ovce, koně, husy, kachny, slepice, krůty a v letním období kuřecí brojleři a pro zpestření domácí králíci, křepelky a holubi. Počet kusů jednotlivých hospodářských zvířat je popsán v tabulce č. 5.

**Tabulka 5: Hospodářská zvířata**

<b>Hospodářské zvíře</b>	<b>Počet kusů</b>
Dojnice	24
Býci na výkrm	17
Prasnice	3
Prasata ve výkrmu	25
Ovce	21

---

### 5.6.5 Hospodaření a kalkulační

#### Dotace v konvenčním hospodaření podniku

Podnik za rok 2022 čerpal dotace:

- ANC Platba pro horské a jiné oblasti s omezením
- Greening
- VCS Bílkoviny
- VCS Dojnice
- Navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření
- SAPS
- Přejídná vnitro-statní podpora
- VCS bahnice a kozy

Získané částky z uvedených dotací jsou podrobněji vypsány v tabulkách č. 6. a č. 7.

**Tabulka 6: Získané částky z dotací konvenčně hospodařícího podniku za rok 2022**

<b>Dotace</b>	<b>Částka (Kč)</b>
ANC Platba pro horské a jiné oblasti s omezením	379 273
Greening	275 221
VCS Bílkoviny	34 212
VCS Dojnice	85 003
Navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření	126 410
SAPS	500 662
Přejídná vnitro-statní podpora	20 301
VCS Bahnice a kozy	11 636
<b>Celkem</b>	<b>1 432 718 Kč</b>

Nynější stav podniku získal dotace v hodnotě 1 432 718 Kč. Největší podporu dostával za Jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy, následně za Platbu pro horské a jiné oblasti s omezením a naopak nejméně za podporu VCS Bahnic a koz.

**Tabulka 7: Získané částky z dotací konvenčně hospodářického podniku v roce 2022 – podrobněji**

<b>Dotace</b>	<b>Sazba (Kč)</b>	<b>Jednotky (ha)</b>	<b>Celkem</b>
ANC Platba pro horské a jiné oblasti s omezením:	x	70,9	37 9273,0
* extenzivní louky a pastviny	2 386,4	0,4	1 026,1
* druhově bohaté rostliny	5 214,0	65,6	34 1987,9
* vlhkomilné nehnojené louky	4 598,7	5,9	27 132,5
Greening	1 768,0	155,8	275 221,0
VCS Bílkoviny	1 778,0	19,2	34 212,0
VCS Dojnice	3 541,0	24 VDJ	85 003,0
Navazující agroenvironmentálně-klimatické opatření	16 654,8	7,6	126 410,0
SAPS	3 541,8	155,8	500 662,0
Přechodná vnitro-statní podpora	x	x	20 301,5
* ovce/kozy	44,6	2,9 VDJ	127,3
*přežvýkavci	63,8	32,6 VDJ	2 079,0
*zemědělská půdy	116,2	155,7	1 8094,3
VCS Bahnice a kozy	4 082,9	2,9 VDJ	11 636,6

### **Dotace v ekologickém hospodaření v roce 2023**

- BISS – základní platba na plochu
- Redistributivní platba
- Platba na ekoschématu
- Podpora na produkčně vázané podpory (VCS)
- ANC Platba pro horské a jiné oblasti
- Platby na ekologické zemědělství, Natura 2000

**Tabulka 8: Ekologické dotační podpory podniku**

<b>Dotace</b>	<b>Suma (Kč)</b>
BISS	282 309,6
Redistributivní platba do 150 ha	577 500
Podpora příjmu vázaná na produkci	119 830,4
Ošetřování travních porostů	369 777,5
Ekoschéma	273 512
ANC Platba pro horské a jiné oblasti	385 605
Ekologické zemědělství	475 850
<b>Celkem</b>	<b>2 484 384,5</b>

Informace k sestavení celkových sum dotací byly získány od poradce pro ekologické zemědělství. V ekologickém zaměření by podnik pobíral podpory v hodnotě 2 484 384,5 Kč. Velkou část peněz by získal za Redistributivní platbu, dále za Ošetřování porostů a Platby pro horské a jiné oblasti. Konkrétní částky možných dotací v ekologickém hospodaření jsou uvedeny v tabulce č. 8.

## Porovnání příjmů z dotací v konvenčním a ekologickém zemědělství

Srovnání dotačních podpor v konvenčním a ekologickém hospodaření se věnuje tabulka č. 9.

**Tabulka 9: Porovnání dotačních titulů v konvenčním (KONV) a ekologickém zemědělství (EZ) v roce 2023 (Kč)**

Dotační titul	jednotka	počet jednotek	Sazba KONV	Sazba základní EZ	příplatek EZ	Celkem podpora KONV	Celkem podpora EZ
<b>BISS</b>	ha	155,8	1812	1812	x	282 309,6	282 309,6
<b>Redistributivní platba do 150 ha</b>	ha	150,0	3850	3850	x	577 500,0	577 500,0
<b>Podpora příjmu vazána na produkci</b>							
<b>Bílkovinné plodiny</b>	ha	19,2	1542	1542	x	29 606,4	29 606,4
<b>Masná telata</b>	ks	25,0	3213	3213	x	x	80 325,0
<b>Dojnice</b>	ks	24,0	3416	3416	x	81 984,0	x
<b>Pasené kozy/ovce</b>	ks	19,0	521	521	x	9 899,0	9 899,0
<b>Ošetřování travních porostů</b>							
<b>Základní OTP</b>	ha	70,1	2275	2275	3000	161 298,0	369 777,5
<b>Krmné biopásky</b>	ha	7,6	16 900	16 900	x	128 440,0	x
<b>Celofaremní ekoplatba</b>							
<b>Standartní orná půda</b>	ha	84,1	1735	1735	5975	145 913,5	151 888,5
<b>Travní porosty</b>	ha	70,1	1735	1735	x	121 623,5	121 623,5
<b>Ekologické zemědělství</b>							
<b>TTP</b>	ha	70,1	x	2 650	x	x	188 150,0
<b>Orná půda</b>	ha	84,1	x	3 425	x	x	287 700,0
<b>ANC</b>							
<b>02 ŽV</b>	ha	155,8	2475	2475	x	x	385 605,0
					<b>Celkem</b>	<b>1 538 574</b>	<b>2 484 384,5</b>
Přepočet kurz EUR/Kč 25							

Podnik by byl na podporách z dotací závislý pouze v zaměření ekologickém. V porovnání jednotlivých podpor konvenční zemědělství pobírá dotace na dojnice a bílkovinné plodiny, které by v ekologickém hospodaření již nečerpal. Některé dotace by podnik pobíral i na dále například BISS (místo SAPS) či ANC Platbu pro horské a jiné oblasti. Naopak v ekologickém hospodaření by podnik pobíral peníze na Masná telata.

Podpory BISS a Redistributivní platba mají stejné dotační částky pro konvenční i ekologické hospodaření. Taktéž u dotací na bílkovinné plodiny, dojnice, masná telata a pasené ovce/kozy jsou sazby stejné v porovnání obou zemědělství. Rozdíly v cenách se nachází u dotace Ošetřování travních porostů v základní podpoře, kdy ekologické zemědělství

má vyšší dotační částku o 50 000 Kč. Celkové částky podpor ekologického zemědělství a konvenčního hospodaření jsou rozdílné cca o 1 milion Kč.

Výpočty z tabulky se liší v porovnání s kalkulátorem, který byl jako nová verze publikován na konci března roku 2023 a který má podobné sazby na hektar složitých dotací v současné době, ale všechny je přepočítává s kurzem EUR/Kč 26,5. Příklad porovnání dotačních podpor BISS, CRISS, Ekoschéma, ANC 02 ŽV, EZ v zobrazeno v tabulce č. 10.

**Tabulka 10: Porovnání zdrojů dotačních sazeb (Kč)**

<b>Dotační titul</b>	<b>Kalkulátor</b>	<b>Tabulka</b>
<b>BISS</b>	299 248,20	282 309,60
<b>CRISS</b>	611 752,50	577 500
<b>Ekoschéma</b>	267 530,10	273 512
<b>ANC</b>	408 741	385 605
<b>Ekologické zemědělství</b>	718 412,40	475 850
<b>Celkem</b>	<b>2 305 684,20</b>	<b>1 994 776,60</b>

### **Příjmy konvenčně hospodařícího podniku za rok 2022**

Celkový příjem zemědělského podniku za prodej mléka do firmy Madeta byl za rok 2022 2 177 729 Kč. V průměru bylo prodáváno měsíčně 17 482 litrů mléka za zprůměrovanou cenu 9,7 Kč/litr. V daném roce bylo prodáno firmě Jatky Albeř 18 ks. Přijaté dotace za rok 2022 byly v hodnotě 1 432 718 Kč.

Další příjmy podniku byly za prodej obilí a slámy (ječmen, pšenice, triticales), poskytnuté služby (sečení). Celkové příjmy do firmy za rok 2022 i s dotační podporou se pohybovaly v částce 4 779 066 Kč. Další data ohledně příjmů statku nebyla sdělena. Konkrétní částky za jednotlivé druhy příjmů jsou uvedeny v tabulce č.11.

**Tabulka 11: Položky příjmů v roce 2022**

<b>Druh položky</b>	<b>Celková částka (Kč)</b>
Prodej mléka	2 177 729
Dotace	1 432 718
Prodej býků	611 088
Prodej obilí	444 517
Služby	113 014
<b>Celkem</b>	<b>4 779 066 Kč</b>



---

## Výdaje konvenčně hospodařícího podniku v roce 2022

Podnik chová hovězí dobytek a za jeho,

- inseminaci dojnic
- koupi krmiv pro telata a minerálů
- veterinární ošetření
- rozbory z nadojeného mléka měsíčně zaplatil celkově 156 378 Kč.

Další výdaje byly za koupi osiv, hnojiv a postřiků. Také za služby rozmetání hnoje, vakuaci kukuřičné siláže. Dále za opravu traktorů, koupi náhradních dílů, napáječek, plachty, potřebného drobného nářadí, pohonných hmot a za ostatní náklady. Jiné informace ohledně výdajů nebyly majitelem poskytnuty. Částky za jednotlivé výdajové položky jsou uvedeny v tabulce č. 12.

**Tabulka 12: Celkové výdaje podniku za rok 2022**

<b>Položka</b>	<b>Částka (Kč)</b>
Výdaje živočišné produkce	156 378
Výdaje rostlinné produkce	546 504
Služby	585 148
Ostatní výdaje	126 946
<b>Celkem</b>	<b>1 414 976</b>

### **Příjmové položky ekologického zaměření podniku**

Podnik by získal dotační podporu 2 484 384,5 Kč. Z prodeje osmnácti kusů zástavových býků ve váze 270 kilo by podnik obdržel 340 200 Kč (cena byla vypočtena na základě údajů v tabulce č. 13). Při nadprodukcí by bylo možné krmný materiál prodat v podobě balíků či obilí. Ale Šarapatka et al. (2006) tvrdí, že výnosy v EZ dosahují zhruba 60 % výnosu konvenčního zemědělství, takže tato položka je pouze nevyčíslitelnou částkou.

Dá se tedy očekávat, že některé příjmy, co má konvenční zaměření podniku, ekologické mít nebude a přijde o ně. Tím budou nižší příjmy například o prodej mléka či obilí. Na druhou stranu by v ekologickém zemědělství bylo možné získat příjmy z pěstovaných tržních plodin z přímého odbytu z farmy.

**Tabulka 13: Trh hovězího masa (mladý skot) (Materna, 2021)**

<b>Druh prodeje</b>	<b>Kč za Kg</b>
Prodej zástavu na výkrm (250–300 kg)	70
Prodej na jatka mladých býků	93

**Tabulka 14: Celkové příjmy ekologického hospodaření**

<b>Položka</b>	<b>Částka (Kč)</b>
Prodej zástavového skotu	340 200
Dotace	2 484 385
<b>Celkem</b>	<b>2 824 585</b>

V tabulce č. 14. jsou sečteny celkové příjmy ekologického zaměření podniku.

### **Výdaje ekologického podniku**

Položky ve výdajích ekologického podniku by byly:

- Veterinární vyšetření 50 000 Kč
- Osiva 550 000 Kč
- Náhradní díly 130 000 Kč
- Plemenný býk (1. rok – 15 000 Kč/2. rok 30 000 Kč/3. rok 30 000 Kč)
- Pracovní operace na polnostech s pohonnými hmotami 511 800 Kč

Pro 24 krav by bylo potřeba pořídit dle preference podnikatele dva mladé plemenné býky (Ducháček, Beran, 2010) po 75 000 Kč, kteří jsou odepisováni tři roky v první skupině a podnikatel by si měl sestavit odpisový plán. (Cschms.cz, 2006). Také je možnost umělé inseminace i kombinace inseminace a přirozené plemenitby či vypůjčení plemenného býka na určitý čas. Pokud by majitel býky koupil bylo by potřeba zajistit ustájení a krmivo. Veterinární pomoc by byla nutná v období ustájení krav v zimovištích, kvůli preventivním i náhlým kontrolám březích krav i krav po porodu a k jejich vakcinaci a odčervení. Samozřejmě by měl podnikatel počítat s tím, že nastanou nepříjemné situace, a podnik za tuto položku bude muset uhradit více financí.

Na náklady za nákup jarního ječmene, jetelotravní směsky a na dosévání luk by bylo vyhrazeno půl milionů korun. Je také možnost setí vlastního osiva podle pravidel. Dle aktuální potřeby podniku pro náhradní díly a jiné výdaje by bylo vyhrazeno 130 000 Kč. Za

---

pracovní operace na polích a loukách (dle vnitropodnikových informací), které by byly sečeny dvakrát ročně by měla farma výdaje v částce 511 800 Kč. Naopak podnik by ušetřil za koupi a aplikace hnojiv a postřiků. Všechny položky jsou uváděny na základě aktuálního stavu podniku.

---

## 6 Výsledky a diskuze

Sám majitel konverzi podniku na ekologické zemědělství chce uskutečnit, kvůli nadměrné práci pro něho samotného a nedostatku pracovníků dojit mléčný skot. Proto celkový příjem z prodeje mléka pro budoucí zaměření firmy úplně zmizí záměrně pro méně práce samotného podnikatele. I přes to, že bere v úvahu i možnost prodeje mléka z ekologického zemědělství, pro svou zkušenost s problémy odvozu samotného mléka, tuto možnost prozatím zamítl. Ale je možné, že v budoucnu majitel změní názor a bude chtít podnikat s biomlékem. Nyní se cena biomléka a mléka z konvenčního zemědělství mnoho neliší.

Prodej tržních semenných plodin ekologického hospodaření je možný v budoucnu při nadbytku výroby. Taktéž i poskytování služeb pracovních operací na zemědělských půdách lze nadále provozovat dle technických možností strojů. Hlavní příjmy ekologického zaměření podniku se budou skládat z prodeje zástavového skotu a dotační podpory.

Po zhodnocení celkových údajů se ekologické zemědělství pohybuje v nižší finančních částkách oproti konvenčnímu hospodaření. Při porovnání dotačních podpor konvenčního zemědělství v letech 2022 a 2023 jejich rozdíl činí 105 000 Kč. Po srovnání dotačních plateb u obou zemědělských zaměření roku 2023 je jejich odchylka 950 000 Kč. S vyššími podporami ekologického zemědělství. Na základě sestavené kalkulace je zřejmé, že příjmy v konvenčním hospodaření jsou mnohem vyšší než v ekologickém zemědělství. Ve vyšších částkách se pohybuje konvenční zemědělství. Po porovnání výdajů obou hospodářských zaměření se částky příliš neliší. Dle celkového porovnání je možné, aby se majitel v budoucnu rozhodl pro konverzi na ekologické zemědělství. Nynější stav farmy by ho v ekologickém hospodaření uživil a prosperoval, při nahlédnutí na určité nutné změny v podnikání.

Ze zpracovaných údajů chovu krav bez tržní produkce mléka v daném podniku vychází nenaplněné množství dobytčích jednotek na hektar. Bylo by vhodné zvýšení počtu krav v souladu s platnou legislativou pro ekologické zemědělství a brát v úvahu minimální a maximální množství VDJ na hektar.

Součástí rodinného statku je i penzion. Je tedy vhodné nabídnout ubytovaným, ale i ostatním lidem prodej farmářských výrobků ze dvora. Ze zkušenosti podnikatele to ale není příliš snadné. Majitel v minulosti vlastnil minimlékárnu a prodával turistům ze dvora mléčné výrobky (kravské sýry, mléko, jogurty i máslo). Bohužel kvůli malému odbytu a nevědomí okolí tuto činnost přestal provozovat. Malý odbyt prodeje ze dvora z důvodů nedostatečné propagace potvrzuje ve svém výzkumu i Bradová (2012).

---

Majitel nyní uvažuje o postavení bourárny na hovězí dobytek a o prodeji balíčků masa přímo ze dvora v určitých turnusech, jak to již úspěšně provádí farma U Čechů z jihočeské obce Běleč (Farmaucechu.cz 2021). Jak sám ale říká, není na to moc času ani lidské práce. Tak snad po konverzi na ekologické hospodářství tomu bude jinak. Dalším nápadem, jak rozšířit prodej ze dvora je produkce zájmových plodin, pokud by podnikatel do této možnosti investoval svůj čas a byl by místní odbyt. Mohl by pěstovat na samosběr brambory, jahody a jiné. Tato forma přímého prodej může být také motivací pro zajímavý rodinný výlet za účelem seznámení dětí s životem na venkově a prací v zemědělství (Moudrý, 2007). Nebo rozšířit svůj sad netypických ovocných stromů a nechat v daných turnusech česat lidmi. Možností, jak zpestřit nabídku ze dvora, je mnoho například výrobou a prodejem vlastního medu. Bylo by možné tvořit i balíčky plné bioproduktů z farmy.

Otázkou je, zda ekologický podnikatel je schopen své produkty prodat za vyšší výkupní ceny než produkty z konvenčního hospodaření. Cristache et al., (2018) říká, že poptávka po produktech ekologického zemědělství se v poslední době neustále zvyšuje, stejně jako podniky, které v tomto systému podnikají. Hrabalová (2015) uvádí, že i když zájem o produkty ekologického zemědělství stále stoupá, výhodnější je pro zemědělce svou produkci prodat do zahraničí, kde získá vyššího ohodnocení než v České republice.

---

## 7 Závěr

Práce byla zaměřena na porovnání konvenčního a ekologického způsobu hospodaření na rodinné farmě v jižních Čechách. Studuje především dopad změn v dotační podpoře na ekonomiku vybraného podniku a možnost přechodu podniku na ekologické hospodaření.

Cílem bakalářské práce bylo vyhodnocení ekonomických dopadů přechodu vybraného zemědělského podniku z konvenčního režimu hospodaření na ekologické zemědělství, s důrazem na možnosti dotační podpory. Hlavním výrobním programem podniku je v současnosti konvenční produkce mléka a obilovin. Pro budoucnost je v úvaze přechod na chov krav bez tržní produkce mléka a omezená rostlinná produkce pro zajištění krmiv a prodej tržních plodin. Po porovnání dotačních podpor konvenčního zemědělství v letech 2022 a 2023 byl zjištěn rozdíl 105 000 Kč, kdy se zvýší dotace pro zemědělce, ale na úkor složitějších podmínek pro plnění. Konvenční zemědělství, jak je známo, je oproti ekologickému zemědělství finančně méně podporované. Podpory se v konvenčním a ekologické hospodaření v roce 2023 ve vybraném podniku liší o 1 000 000 Kč.

Na základě zjištěných výpočtů se farmě konverze na ekologické zemědělství vyplatí, i přesto, že se celkové finance podniku sníží. Pro samotného farmáře ubude práce s dojením, resp. produkcí mléka a sníží se objem technických prací na poli. Konverzí na ekologické hospodaření se podniku naskytne mnoho různých možností (díky času, který nyní kvůli produkci mléka není), dalších specializací. Podle poptávky a odbytu by farma mohla pro ubytované hosty produkovat a prodávat biopotraviny a bioprodukty přímo ze dvora. Dále pěstovat zájmové plodiny pro samosběr či ovocné sady pro očesání. Podnik se může také více zaměřit na chov ovcí a pro zájem farmáře vybudovat bylinnou zahradu pro prodej či samosběr. Na produkci bylinné zahrady lze například navázat výrobou sypaných čajů či koření.

---

## 8 Přehled použité literatury

Abando, L. a Rohner-Thielen, E. (2007). Different organic farming patterns within EU-25. *Agriculture and Fisheries*, 69:1–8.

Agriculture.ec.europa.eu (2023). [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: [https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27\\_cs](https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_cs)

Alim, I. D. a Lup, A. (2019). Organic farming: from definitions and concepts to the agricultural business and even politics. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*, 19(2): 11–16.

Al-Obaidy, R. M. (2019). Organic agriculture between the prospects and future challenges – a review. *International Journal of Agricultural and Statistical Sciences*, 15(1): 111–113.

Bína, M. (2023). *Tisková zpráva SZIF vydává rozhodnutí na Přejchodné vnitrostátní podpory, Greening a platby pro mladé zemědělce*. Praha. 2 s.

Blom-Zandstra a M., Gremmen, H. G. J. (2012). Comparison of Management Styles in Organic and Conventional Farming with Respect to Disruptive External Influences. The Case of Organic Dairy Farming and Conventional Horticulture in the Netherlands. *Journal of Sustainable Agriculture*, 36(8): 893–907.

Bradová, R. (2012). *Stav a perspektiva prodeje z dvora*. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ekonomická fakulta.

Cristache, S. E., Vuță, M., Marin, E., Cioacă, S.–I., Vuță M. (2018). Organic versus Conventional Farming – A Paradigm for the Sustainable Development of the European Countries. *Sustainability*, 10(11): 4279.

Cschms.cz (2006). *Burza zvířat*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.cschms.cz/index.php?page=burza>

---

Červená, V., Dyrťová, K. (2006). *Ekologické zemědělství v České republice ročenka 2006*. Ministerstvo zemědělství České republiky, Praha 1. ISBN 80-7084-554-6.

Demo M. a Látečka, M., (2004). *Projektovanie trvalo udržateľných poľnohospodárskych systémov v krajine*. Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra. ISBN 978-80-8069-391-6.

Diviš, J., Jůza, J., Moudrý, J., Vondrys, J., Bárta, J., Štěřba, Z. (2010). *Pěstování rostlin: Systémy rostlinné výroby*. 2. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, České Budějovice. ISBN 978-80-7394-216-8.

Doluschitz, R. a Schwenninger, R. (2003). *Nebenerwerbslandwirtschaft*. Ulmer, Stuttgart, ISBN 978-3-8001-4157-9.

Hrabalová A. (2015). Potenciál ekologické produkce obilnin. *Zpravodaj AGRObase: informační noviny Agrární komory České republiky*, 25(5): 14–15.

Dotaceu.cz (2023). *Dotace*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.dotaceu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/d/dotace>

Drusop.nature.cz (2023). *Ústřední seznam ochrany přírody*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://drusop.nature.cz/>

Ducháček, J. a Beran, J. (2010). *Zásady reprodukce u masného skotu*. [online] Zemědělec [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://zemedelec.cz/zasady-reprodukce-u-masneho-skotu/>

Eagri.cz (2023f). *Jednotná platba na plochu zemědělské půdy*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/jednotna-platba-na-plochu/>

Eagri.cz (2023a). *Kontrolní činnost*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/osivo-a-sadba/kontrolni-cinnost/>

Eagri.cz (2023c). *Národní dotace*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>



---

Eagri.cz (2023e). *Přímé platby 2015–2020*. [online] [cit. 18. 3. 2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/dotace/prime-platby/>

Eagri.cz (2023b). *Registrace do systému ekologického zemědělství*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/registrace/>

Eagri.cz (2023g). *Základní informace o Programu rozvoje venkova ČR*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/venkov/program-rozvoje-venkova/program-rozvoje-venkova/zakladni-informace/>

Euroforumgroup.cz (2023). [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.euroforumgroup.cz/dotace/>

Elmaz, Ö., Cerit, H., Özçelik, M., Saygıç, S. (2004). Impact of Organic Agriculture on the Environment. *Fresenius Environmental Bulletin*, 13(11a):1072–1078.

Golda, J. a Říha, J. (1995). Chov a reprodukce krav bez tržní produkce mléka a masných plemen skotu v ČR. In: *Perspektivy chovu masných plemen skotu*. VÚCHS, Rapotín, pp. 55–67.

Hrabalová A. (2015). Potenciál ekologické produkce obilnin. *Zpravodaj AGRObase: informační noviny Agrární komory České republiky*, 25(5): 14–15.

Hrabalová, A. (2021). *Ročenka ekologického zemědělství*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-696-5.

Hrabalová, A. (2015). Vývoj ekologického zemědělství ve světě. [online] Agris [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <http://www.agris.cz/clanek/188374>

Hrabánková, M., Rolínek, L., Řehoř, P., Navrátil, J. (2009). *Identifikace sociálně-ekonomických podmínek rozvoje horských a podhorských oblastí*. 1 vyd. Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., Brno. ISBN 978-80-7204-581-5.

---

Hudetzová, K. (2021). *Situační a výhledová zpráva SKOT – HOVĚZÍ MASO*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-634-7.

Jílek, P. (2011). *Metodický pokyn č. 1/2012*. Ministerstvo zemědělství. Praha. 11 s.

Kotoučková, J. (2010). *Co je ekologické zemědělství a jak se liší od konvenčního?* [online] Ekoporadna. [cit. 23. 2. 2023]. Dostupné z: [http://www.ekoporadna.cz/wiki/doku.php?id=zahrada:co\\_je\\_ekologicke\\_zemedelstvi\\_a\\_jak\\_se\\_lisi\\_od\\_konvencniho](http://www.ekoporadna.cz/wiki/doku.php?id=zahrada:co_je_ekologicke_zemedelstvi_a_jak_se_lisi_od_konvencniho)

Kvapilík, J. (2008). *Ekonomické aspekty výkrmu býků*. VÚŽV, Praha-Uhřetěves, ISBN 978-80-7403-020-8.

Lacko-Bartošová, M., Cagán, Ľ., Čuboň, J., Kováč, K., Kováčik, P., Macák, M., Moudrý, J., Sabo, P. (2005). *Udržateľné a ekologické poľnohospodárstvo*. 1. vyd., Slovenská poľnohospodárska univerzita, Nitra. ISBN 80-8069-556-3.

Lampkin, N. (1990): Organic Farming. *American Journal of Alternative Agriculture*, 6(39): 114–114.

Leifeld, J., Reiser, R., Oberholzer, H. R. (2009): Consequences of Conventional versus Organic farming on Soil Carbon: Results from a 27-Year Field Experiment. *Agronomy Journal*. 101(5): 1204-1218.

Ministerstvo zemědělství. (2019). *Metodika o podmínkách poskytování plateb pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními, ve znění pozdějších předpisů a o podmínkách poskytování plateb pro přechodně podporované oblasti s přírodními omezeními, ve znění pozdějších předpisů*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-497-8.

Moudrý, J. (2007). *Konverze na ekologické hospodaření a projektování ekologických farem: odborná monografie*. 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, České Budějovice, 56 s. ISBN 9788073940454.

---

Moudrý, J. (2007). *Možnosti komunikace a marketingu, Poradenství v EZ*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <http://www2.zf.jcu.cz/~moudry/ecologica/>

Moudrý, J., Konvalina, P., Moudrý, J., jr., Kalinová, J. (2007). *Ekologické zemědělství*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, České Budějovice, 219 s. ISBN 978-80-7394-046-1.

Moudrý, J., Konvalina, P., Kalinová, J. (2007). *Základní principy ekologického zemědělství*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, ISBN 978-80-7394-041-6.

Otrubová, M. (2017). *Pasení krav bez tržná produkce mléka*. [online] Agropress [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.agropress.cz/paseni-krav-bez-trzni-produkce-mleka/>

Pacini, C., Wossink, A., Giesen, G., Vazzana, C., Huirne, R. (2003). Evaluation of sustainability of organic integrated and conventional farming systems. *Agriculture Ecosystems and Environment*. 95(1): 273–288.

Pazourková, E. (2020). *Třeboňsko*. [online] Jablko [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: [http://www.jablko.cz/Priroda/Ekologie/Priro\\_ekolo\\_9.htm](http://www.jablko.cz/Priroda/Ekologie/Priro_ekolo_9.htm)

Pimentel, D., Hepperly, P., Hanson, P., Douds, D., Seidel. (2005). Environmental, Energetic, and Economic Comparisons of Organic and Conventional Farming Systems. *Bioscience*. 55(7): 573–582.

Rantzau, R. (1994). Umstellung auf ökologischen Landbau, In: *Ekologické zemědělství v praxi*, Nadace pro organické zemědělství FOA, MZe ČR, Praha.

Redlichová, R., Bečvářová, V., Vinohradský, K. (2014). *Vývoj ekologického zemědělství ČR v ekonomických souvislostech*. 1. vyd. Mendelova univerzita, Brno. ISBN 978-80-7509-173-4.

Sattler, F., Friedmann, G., Schmidt, R. (2004). *Umstellung auf den Ökolandbau*. 1. vyd. Ulmer, Stuttgart. 142 s. ISBN 978-3800143917.

---

Seják, J., Pokorný, J., Cudlín P. (2008). Udržitelnost českého zemědělství v globalizovaném prostředí. 1. vyd. Univerzita J. E. Turkyňě. Ústí nad Labem, 151 s. ISBN 978-80-7414-007-5.

Sivan, J. (2020). Policy seminar: The European Union plans to tackle climate change, one value chain at a time. [online] International Food Policy Research Intitute. [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.ifpri.org/blog/policy-seminar-european-union-plans-tackle-climate-change-one-value-chain-time>

Szif.cz (2013a). *AEKO – Agroenvironmentálně-klimatická opatření*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-aklim>

Szif.cz (2013b). *AEKO – Zatravování orné půdy*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-zatrav>

Szif.cz (2013c). *Doplňková Redistributivní Podpora Příjmu Pro Udržitelnost (Drp/Criss)*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-criss>

Szif.cz (2013d). [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: [https://www.szif.cz/cs/szp23-cez\(a\)?setCookie=true](https://www.szif.cz/cs/szp23-cez(a)?setCookie=true)

Szif.cz (2013e). *Jednotná platba na plochu (SAPS)*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/saps>

Szif.cz (2013f). *Přímé platby*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prime-platby>

Szif.cz (2013g). *Přímé platby vázané na produkci CIS*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-cis>

Szif.cz (2013h). *Mladý zemědělec*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-mzem>

---

Szif.cz (2021). *Zpráva o trhu hovězího a vepřového masa*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: [https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa\\_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Ftis%2Fzpravy\\_o\\_trhu%2F03%2F1639486868568.pdf](https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Ftis%2Fzpravy_o_trhu%2F03%2F1639486868568.pdf)

Szif.cz (2013i). [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/o-nas>

Szif.cz (2013j). *Základní podpora příjmu pro udržitelnost (BISS)*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/szp23-biss>

Šarapatka, B., a Urban. J. (2006). *Ekologické zemědělství v praxi*. Šumperk. PRO-BIO. ISBN 9788090358300.

Tichá, K., M. (2008). *Ekologické zemědělství v kostce*. Ministerstvo zemědělství, Praha. 2008, 27 s. ISBN 978-80-7084-716-9.

Trebonsko.nature.cz (2023). *CHKO Třeboňsko*. [online] [cit. 20.2.2023]. Dostupné z: <https://trebonsko.nature.cz/charakteristika-oblasti/>

Urban, J. a Šarapatka, B. (2003). *Ekologické zemědělství: Učebnice pro školy i praxi. I. díl*. 1. vyd. Praha. Ministerstvo životního prostředí a PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců. ISBN 80-7212-274-6.

Urbánková, K. (2023). *SZP od roku 2023 semináře v rámci PRV*. Presentace Pro-bio svaz ekologických zemědělců, Vzdělávací akce „Ekologické zemědělství – legislativa, dotace a novinky v roce 2023“.

Vejvodová, A. (2016). *Trvalé travní porosty*. Ministerstvo zemědělství. Praha. ISBN 978-80-7434-305-6.

Wikipedie. cz (2023). *Ekologické zemědělství*. [online] [cit. 3. 3. 2023]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekologick%C3%A9\\_zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD](https://cs.wikipedia.org/wiki/Ekologick%C3%A9_zem%C4%9Bd%C4%9Blstv%C3%AD)

---

## **Seznam obrázku**

Obrázek 1: Rozloha EZ ve světě (Hrabalová, 2015).....	11
Obrázek 2: Méně příznivé oblasti (LFA) v Jihočeském kraji (Hrabánková et al., 2009) ...	25

---

## Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v ekologickém zemědělství (Hrabalová, 2021).....	13
Tabulka 2: Sazby PVP pro jednotlivé sektory pro rok 2022 (Bína, 2023).....	24
Tabulka 3: Podpora produkce RV .....	30
Tabulka 4: Podpora produkce ŽV .....	30
Tabulka 5: Hospodářská zvířata .....	43
Tabulka 6: Získané částky z dotací konvenčně hospodařícího podniku za rok 2022 .....	44
Tabulka 7: Získané částky z dotací konvenčně hospodařícího podniku v roce 2022 – podrobněji.....	45
Tabulka 8: Ekologické dotační podpory podniku.....	46
Tabulka 9: Porovnání dotačních titulů v konvenčním (KONV) a ekologickém zemědělství (EZ) v roce 2023 (Kč) .....	47
Tabulka 10: Porovnání zdrojů dotačních sazeb (Kč).....	48
Tabulka 11: Položky příjmů v roce 2022 .....	48
Tabulka 12: Celkové výdaje podniku za rok 2022 .....	49
Tabulka 13: Trh hovězího masa (mladý skot) (Materna, 2021) .....	50
Tabulka 14: Celkové příjmy ekologického hospodaření.....	50

---

## Seznam grafu

Graf 1: Struktura obhospodařované půdy v EZ v ČR v roce 2020 (Hrabalová, 2021) .....	12
Graf 2: Celkový stav skotu v ČR k 30.6.2021 (ks) (Hudetzová, 2021) .....	20
Graf 3: Klasifikace půdy na loukách podniku v hektarech (zdroje z podniku).....	36
Graf 4: Rozdělení ohrožených druhů ze 104 chráněných .....	38
Graf 5: Podíl půd podniku (ha).....	42



---

## Seznam zkratek

ČR	Česká republika
EZ	Ekologické zemědělství
KONV	Konvenční zemědělství
GAEC	Good Agriculture and Environmental conditions
DZES	Dobry zemědělský a environmentální stav půdy
KEZ	Kontrola ekologického zemědělství
EU	Evropská unie
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TTP	Trvalý travní porost
KBTPM	Chov krav bez tržní produkce mléka
LPIS	Land parcel identification systém
SAPS	Single area payment scheme
PVP	Přechodná vnitrostátní podpora
ANC	Areas with Natural Constraints
PRV	Program rozvoje venkova
EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
BISS	Basic Income Support for Sustainability
CRISS	Complementary Redistributive Income Support for sustainability (Redistributivní podpora)
CIS	Coupled Income Support (Přímé platby vázané na produkci)
AEKO	Agroenvironmentálněklimatické opatření
VDJ	Velká dobytčí jednotka
CHKO	Chráněná krajinná oblast
PR	Přírodní rezervace
PP	Přírodní památka
ŽV	Živočišná výroba
OTP	Ošetření travních porostů